

ᓇᓱᕗᑦ
Building Nunavut Together
Nunavutliuqatigiingnig
Bâtir le Nunavut ensemble

Inutquarniq Pihurijaaluni *Inutuqait Inirnikhaallu* *Qanuriliurut*

Kavamatkut Nunavunmi
2024

Nəunaítkutat Məkpıraaqnut

Uqaqtait Kavamatkut Atanirjuangata	1
Tunngahuktittiniq	2
Inutquarniq Pihurijauluni Nunavunmi	4
Hunanik Tuhaavaktugut Inutuqainnit	5
Kangiqidjutit mikhaagut Inutuqaitigut Nunavunmi	10
Piliriakhat Ikajuutikhallu Inutuqait	13
Ihuaqnighakkut Piyumayaayut Iniqtawyughallu	28
Apputaujaq Hivumut	45

Uqaqtait Kavamatkut Atanirjuangata

Pidjutiiliriaptigik Inutuqautivut, kinguvaliqtuq. Qilanaarnaqhijuq kavamapta tuhaahimaliqtaat nipiqqutublilik uingairnaqhutik Inutuqanit. Pijariaqatiqtugut hadja inuuhiit Nunavunmi Inutuqait nakuuhariaptigu.

Uumanga qilanaarniq ihumagiblugu kavamakput havaarilighugu una Inutuqanut Qanuriliurniq kiunahuaqhugit ihariagijait inutqualiqtunut Nunavunmi. Una qanuriliurut tatamajut uqarijainik Inutuqait taimannit nunallaanit avikturviptingnit; unipkaangit inuuhirivagaillu timiliuqtuq havaktamingnut.

Taimaali, havaktaqqut ilihimabluq Inuit Qaujimajatuqangit ukpirijaujut, pitquhikkut annirijaujut Inuuqatigiittiarniq, piqpaguhuutinik inungnik, ilagiingniq imaalu munarivauhiq inungnik. Imaatullu Tun'ngahungniq, aliahuinapkaiblilik iiqhimadjutihimaittumik, tun'ngahuktitiblilik, ilaupkaihimmaaqhutiglu.

Auladjuhianit Siksini Maligaliurvijuaq, ilihimajugut pijariaqaqtavut piqaqtukhaq ihariagijainnik Inutuqait imaalu pitquhivot annirijavut quviahuutigilugit inuuhirivagaillu. Taimaa, una Katujiluta Pijariaqaqtaat haavitauhimajuq 2022-mi iluaniitulik tallimat annirnaqtut hiviliujukhat ilaujuq inutquarniq pihuriqauluni Nunavunmi.

Kihiani, kivgauhiqqut nakuuharniarlugit Inuqtainnun ilitturiatujut taimanni havaaptingni, ilaujut imaa iglugiakhipkarniaqhuu, qilamik aturlugit Nunavut 3000 Qanuriliurniq. Amigiakhiniarlugit iglugiagiangat pinahuaqhimaarlugit uvunga aanniaqtailiniq mamittirnirlu, Inutuqait ihariagijailu hiviliuvaktut pinahuaqtaptingni.

Ukpimirjaqtara hakugikhautilugit inuulrammiit hivunikhaliorlutiglu avikturviptingnut munarijakhavut Inutuqautivut taimaa hivilliurutijumaaqtaativut tuglikhamut taimaniniptingni.

Taamna ihumagiblugu, takujumajatka atuliqtillugit iluittuq kavamatkut pinahuaqtaat titirakhaq uuma qanurilurutip. Imaa taimannit havagiinnit havaqatigiiglutik piliriangita qilanaarnaqtut ihariagijait Inutuqapta.

Quana

Tunngahuktittiniq

Quanaqqut Inutuqait ilauvaktut Avikturviit Inutuqait Katimangmata Ildjiruvungmi Qiqaijarluarvianilu 2023-mi. Tunihimmaaqtait ihumajijatik ihumaalutigijatik katimagamik, ihuariangat naittuq titiraqhimagut, imala uqaqhibit ilaujukhat uumunga qanuriliurunmut.

Qujagijavullu havaangit Mary Wilman (EKho Inuit Originals) uumalu Robyn Campbell (Lichen Consulting) hiviliuqtigungmata Katimajunik tuhaattiarnaqtunik uqaudjingmata uvunga qanuriliurutimut.

Kivalliq Inutuqait Katimangmata Ilaujut

Inutuqait: Ayowna Emiktowt (Salliq), Annie P. Eetuk (Salliq), Noel Kaludjak (Kangiqhiniq), Cecilia Ayaruaq (Kangiqhiniq), Susan Nuluk (Naujaat), David Nuluk (Naujaat), Gerard Maktar (Tikiraqjuaq), Eva Voisey (Tikiraqjuaq), Mark Amarok (Igluligaarjuk), Philippa Aagarrk (Igluligaarjuk), Mike Gibbons (Arviat), Lisa Gibbons (Arviat), Martin Krelak (Qamanittuaq), Joan Scottie (Qamanittuaq).

Ikajuqtiiit havaqatigiit: Verna Strickland, Bernadette Dean.

Kitikmeonmit Inutuqait Katimangmata Ilaujut

Inutuqait: Mary Ann Agnaliak (Kugluktuk), Jayko Palongayak (Kugluktuk), Anaoyok Alookeye (Taluryuaq), Simon Oleekatalik (Taluryuaq), Miriam Aglukkaq (Uqhuqtuuq), David Siksik (Uqhuqtuuq), Celine Ningark (Kugaaruk), Christian Nalungiak (Kugaaruk), Jimmy Haniliak Sr. (Ikaluktutiak), Jessie Lyall (Ikaluktutiak).

Ikajuqtiiit havaqatigiit: Navalik Tologanak, Joseph Quqqiaq unalu Helen Klengenberg.

Tunun'nganit Qikiqtani Inutuqait Katimangmata Ilaujut

Inutuqait: Kigutikakjuk Shappa (Ikpiarjuk) Tagoona Qavavauq (Ikpiarjuk), Boazie Ootoova (Mittimatalik), Mary Mucpa (Mittimatalik), Liza Ningiuk (Ausuittuq), Annie Audlaluk (Ausuittuq), Mary Kalluk (Qausuittuq), Kataisie Idlout (Qausuittuq), Joseph Iqquk Angutirjuaq (Kangiqtugaapik).

Ikajuqtuit havaqatigiit: Nina Kautuq, Elijah Tigullaraq, Jeannie Maktar, Silas Takalugark.

Hivuraanit Qikiqtani Inutuqait Katimangmata Ilaujut

Inutuqait: George Auksaq (Iglulik), Charlie Uttak (Iglulik), Jimmy Manning (Kinngait), Kumaarjuk Pii (Kinngait), Itee Temela (Kimmirut), Sandy Akavak (Kimmirut), May Lonsdale (Iqaluit), Hanna Kilabuk (Iqaluit), Lew Philip (Iqaluit), Igah Kooneeliusie (Qikiqtarjuaq), Rachel Kakka (Qikiqtarjuaq), Nancy Anilniliak (Pangnirtuuq), Meeka Alivaktuk (Pangnirtuuq), Dinah Kittosuk (Sanikiluaq), Lucy Appaqaq (Sanikiluaq), Jobie Kaerner (Sanirajak), Valerie Curley (Sanirajak).

Ikajuqtuit havaqatigiit: Shuvinai Mike, Innirvik Ikajuqtiqarviit.

Aatuvamit Inutuqait Katimangmata Ilaujut

Inutuqait: Aigah Attagutsiak, Eta Kanayuk, Rebecca Manning, Jeanie Okalik, Eelee Higgins, Mimi Akeeagok, Reepa Evic-Carleton, Sytukie Joamie, Sipporah Enuaraq, Ruth Kadlutsiak, Elisapee Birmingham, David Erkloo, Therese Okkumaluk, Rosalie Alaralak, Deborah Tagoonak, Jeanie Kanayuk, Pitsiulala Lyta, Koomoo McLister, Mary Alainga-Fraser, Barb Sevigny, Sanija Padluq, John Angnaluak.

Ikajuqtuit havaqatigiit: Joan Cunha, Zippie Nochasak, Johnny Takawgak, Martha Flaherty.

Ikajuqtijut Avikturvianit Inutuqait Katimangmata

Inutuqait Uqautijit: Miriam Aglukkak, Ilisapi Aningmiuq-Davidee, Rosemary Sandy

Katimajunik Tutuqikhaji: Mary Wilman

Inutquarniq Pihurijauluni Nunavunmi

**Ukunuuna Katujjiluta Pijariaqaqtaagut, ataani
Inutquarniq Pihurijauluni Nunavunmi, Nunavunmi
Kavamatkut pinialiqtut ukuninga:**

- Havaglutik Inutuqait inirnikhaallu amirijaugiangita qanuriliurunmik imaalu atuqtakhangit parnaijaut;
- Havaktitailirlutik najukhaarvikhamik munaqhivikhamik tamainni avikturviinni Nunavunmi;
- Agliglitirlugit imaalu/luunniit ihuaqharlugin hadja inutquaqarviit najutaujut;
- Pitquhirnikkut uqahirnikkullu ihuaqtumik ajuiqhautilugit havaktiujut havaktut inutquaqarviit nappahimajut;
- Nakuuharlugit ikajuqtuit nakuuhiuummiriangat ubluqtamaat inuuhiit talvani inutquaqarviit nappahimajuni;
- Pitquvalirlutik nunallaani pijakhait pivaliriangita pidjutinik ikajuutinik Inutuqainut inirnikhaanullu illikkuuriangiata imaalunniit ikajutiqaqhutik inuujut; imaalu
- Tunilugit Inutuqait niqainnanik niqiqaraangita.

“

**Maniliqtuiniaqtugut
munarijaugiangita
inutqualiqtut
Nunavunmiut taimaa
ataataatiavut
anaanattiavut
angajuqqaavullu
inuuhiqariangita
nungunnianut
pihurijauluni, qanittugit
ilatik avikturviplingni.**

- Katujjiluta Pijariaqaqtaat

Hapkua pijakhait inuuhiqattiarangita ubluqtamaat Nunavunmiut inutqualiqhutik; nakuuharlugit inutquaqarviit nappahimajut ikajurlugillu Inutuqait illikkuranahuaqtut. Ikiglijuummirlugit Inutuqait aulaqtitaujut nunamingnit munarjaugiamingni; havaktigiakhijuummirlutik ajuiqhaqhimajunik Inuit Inutuqanik munaqhijut; ihumaqattiarikkut, aanniarhattumik, imaalu inuuhiqattiarlutik inutqualiqtut Nnunavunmiut; imaalu piqalirlutik taimungaraaluk ilikhaqalirlutik aallanit kattujuqatigiinit, nunallaanit, imaalu maniktangittunit havagiinnit Nunavunminmiut inutquariangita pihurijauluni Nunavunmi.

Inutuqait Inirnikhaallu Qanuriliurut nauniaqtuq uumanga Hunanik Tuhaajugut Kangiqhidjutinit talvani naittukkut Inutuqait uqarajait talvani tallimani Avikturviit Inutuqait Katimangmata. Una qanuriliurut imaalu ihumagiblugit qaujihautuhimajut unalu titiraghimajut katitiqhimajut Nunavunmi Kavamainit havagiinnit aallanillu titiraghimajunit.

Hunanik Tuhaaavaktugut Inutuqainnit

Ikpingnaqtuq abluqtakhaat havakkumik taamna iluittuujuq Inutuqait Inirnikhaallu Qanuriliurut, Kavamliqijitkut hivuagut uqaqatigivagait Inutuqait tamainit nunallaanit Nunavunmi. Hapkunuuna uqaqatigiinikut, Inutuqait qaitqujaungmata uqautiqublugin kavamatkut hunanik ihariahuktut Inutquarniq Pihurijauluni Nunavunmi.

Inuit Inutuqait tamainnit nunallaanit Nunavunmi imaalu Inuit Inutuqait Nunavunmit nunaqaqtut Aatuvali ilaujut uqaqatigiikkamik. Saivati-nain Inutuqait, taimarmik ilauqujaujut nunallaamingnit, ilaujut ublungni malrungni katimagamik hitamani avikturvianni Nunavut, imaalu Aatuvali Nunavut Inutuqait tahamani nunaqaliqtut. Apirijaujut uqaritqublugu hunajaakhaa "Inutquarniq Pihurijauluni Nunavunmi" qanuqtut ilihimajaakhaita, Inutuqait uqaqtut kan'nguhukhimaittumik inmingni ihumamingnik uqaqhutik, atuquijamingnik qanurittunik pigiakhanik ikajuqtijulluunniit ihariagijatik, uqariblugin hadja atuqtaatamingnik ikajurvikhak ihumaalutigijatiglu, haunaijaqhugit ihariagijatik hivulliujuukhallu.

Uqaqatigiingniq hivuliutiqahutik Inungmik inirnikhamit, uqauhiqtik atuqhugu, atuqhugillu atuqhimavaktatik takujumajaqtik uqarigiangat umuuna inutquarniq pihurijauluni Nunavunmi.

Uqauhiit, uqarijait inmingni avikturviinni katimagamik, naunaijaqtauhimajut uvani Tuhaajavut, Avikturviinni Inutuqait Katimangmata talvuuna uqaqhutik Nunavunmi Inutuqait Qanuriliurniq.

Kanighidjutit ihumagijaujullu Inutuqanit pijait uqaqatigiikkutik tun'ngavikharijaat taaffuma Qanuriliurutip.

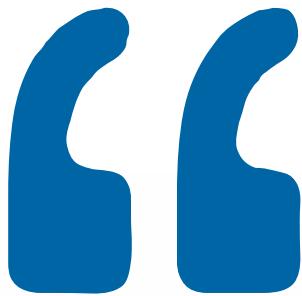
Hunaliqaak uqarijaujut Avikturviinni Inutuqait katimangmata Nunavunmi ukuangujut:

- Qanuqtut ilihimaviuk inutquarniq pihurijauluni Nunavunmi?
- Qanuqtut ikajuqtauvit hadja? Kituuvat ikajuqtiujut piqaqqa nunallaarni? Kitut ikajuqtiujut ihuarutauvat nakuujumik aulavat, kitut amigiarjuumijukhauvat, imaalu ihuaghajtauukhat?
- Inuk inutqualiraangami, hunaunahugivigit ihariaginiaqtait?
- Kituuvat ikajurniaqtait Inutuqait aannirnaitumik tuquiffikhimaitunik aimavingni nunallaarni?

Uqarijaujut Aatuvali Inutuqait Katimangmata ukua:

- Qanuqtut ilihimaviuk inutquarniq pihurijauluni?
- Kitut ikajuutijut pijakhalluunniit pivakpit pilimaitarnik Nunavunmi?
- Uvaptingnut uqaqtaaqqit huuq Aavutamunngaqtajutit?
- Nunavunmut nuuttaaruvit, qanurinniaqqa imaalu ajuhautiqaqqit aanniarnikkut timikkullu?
- Qanuqtut Inutuqait kamahungnainiaqqat munarijauttiarlutiglu nunallaamingni?
- Kitut piliriakhat ikajuutauniaqqat Inutuqainnut hulivagiangita ilauqatigilugin Nunavunmi?

Inutuqait tautuktujatik angiquajit piqpahuugiblugu piqpagijaulutiglu, takujaulutiglu tahuqtijuut apquliliuqhutik kingunikhamingnut. Inutuqait apiqhivaktut qannuqtut uqautijumajait kavamakkut. Uqaqtut:

- Quviahukpiaqtugut kativattaarapta uqaqatigiigluta.
- Unniqhiutiqiqattaqpaktavut ihariagijavut kavamatkunnut.
- Utaqqijavugut tuhaajaaptigit, imaalut hadja uqaffaanialirmivugut.
- Inuuvaktugut tuquffihukhuta. Aanniqtauvaktugut. Ajuqhaqpaktugut ihariahukhuta hunanigliqaak. Aanniarutikkut ihariagijavut ikajuqtaujuittugut.
- Igluvut qutangajut. Ihariahukpaktugut hunanik inuuuhutikhaptningnik. Imaa inuugiami pihurijuhijaunngittuq.
- Nalujugut qauqtut kavamatkut tuhaa.
- Ublumimmuit hulijuittut. Una kinguliuniaqtuq hulitquidjutikput.
- Qilamik ihuaqhaiquijugut.

"Quviahuktugut qujablatalu katimaluta uqariniaraptigut ihumalungnaqtut inutquarniq pihuriqauluni Nunavunmi. Unniutihimajavut inuit imaatut amigaittumik. Qakugu tuhaaniaqqat?"

"Uqarumajunga qujaqpiaqtugut pihurihukhatalu inutuqainnik apirijaungmata uqarijumajainnik. Tuhaavigiffaarumajaffi, unniutiqattaqpagluta hulidjutigiligiakhait uqarijavut imaalu takulugit pitqujauhimajut atuliriakhaita. Kaitmatqigumajunga uqarilugit hivunikhaptингnut parnajailuta. Inuuhiit Intuqait allangurniarmijuq qanuriliurut atuliqtinnagu."

"Una hivulliujuq katimaqataulirama ukuninnga uqariblugin. Imaa katimagaangat ikajuutigivaktavut, pihuriunga, nakuuhijuummiqqunga qaigama. Quanaqutin. Ikajuutigitqijara katimagapka uvani ikajuutigitqijaungmat uqaqtitaukhaarapta ihumagivaktavut uqarittiaqhugit uqaripkaqtaugapta. Una hivulliujuq imaatut katimapkataugapata ihumagijavut uqariblugin haputiqaqhimaittumik. Uqarivakkaptigik uqauhiqquq atuqhugu, taimaa ihuatqijat ihumagijavut katittugit uqaraangapta Inuktut, imaalu uqaqhuta hunaniglqaak uqarijumajaptingnik aktuutiglihimajaptingnik. Quanaqpiaqquhi."

"Qujagijumajaffi puigunnginaffitigut, qaigaffi unghiktumit Aatuvamit puigunnginnaptigut. Ilaani puiguqtaujutut ilivakkapta aimaviptingni. Ilaani ihumavaktugut kialiqaaq ihumagivagiaptigut, Nunavunmi Nunataaqtuni ilaugaluaqhuta. Nakuujuq ihumami avaliituuungitunga. Tamapta aallatqiinik atuqhimagapta ihumaaluutiqarapta. Tamapta. Uqaqhuta Inuktut uvani katimabluu nakuuqpiatquq, imaa inmat uqarnahuaraangat Qablunaatut puiguivakkapta uqaqtakhaptningnik. Nakuujuq itqaumapkaraptigut nanminirilugit ihumaaluutigivaktavut nibliutigilblugillu. Qilamik kiudjutaujukhannguqtut."

"Avaliittutut itpaktunga tunin'ngunaqtuq, kihimi aadjikkiinik ihumaqaqtugut. Una Katimaniq pigiaqaqtuq tikitainnarami. Inuqaqtuq ilihimajunik ihumagijaptingnik."

Inutuqait Takuuqtait uvuuna Inutquarniq Pihurijauluni Nunavunmi

PIHURINIQ imaa kangiqhinnaqtuq inminik pihurihukhuni, aallanillu takujaabluni nan'ngarijaujukhaq piqpagijaulunilu. Inutuqait takuuqtatik qaujimajatiglu hibuniqtuitipkautigijumajait kingunimingnut uqarijaujumi uvani qanuriliurunmi. Imaa pihuripkaniaqtait Inutuqait takupkarlugin ikajuqtihingit akhut qujanaqpiqtaq imaału piqpagijaujukhaujut.

Inutuqait uqaqtut inuugiami Inutquarniq Pihurijauluni Nunavunmi, hivuniqarumajut imaa:

Inuuniarlutik tun'ngahungnirmi, naglikhaarnaiqtumi, qanurunaarnialrumi timiktik, ihumatik, ukpiruhuitikit, pitquhiqtik, inuutiarnikkut ihariagjavut pipkaqtaulirlutik, ilirahuktitauhimaittumik piqpagijaulutiglu. Naammagijamingnik maniqalirlutik nakuujumik inuuhiqattiarimingni.

Iglukhaqaqtitalirlutik hanahimajut naammagilutigu inutuqaqtunut, annirnilrumi itirviunginalimalrumi, iglimiuqatigiinnaqhimaittumik nukahiujut ilamingnik, munarijaablutiglu aanniqtaunnailrumi.

Aanniarnikkut munaridjuhitik imaału aimavingmingni munarijaqliqhutik ihuarnikkut uluriahuitikit ihumamitigullu. Munaridjuhiit ikajuutaujut ihuarutaujut ihariagijait inutqualiramik haavitaujut nunallaamingni, ajuqhahqhimajunit munaqtijuukhanit aanniqtulirijikhat, imaału qanuq ajuqhautiqaqtunut inutuqainut inuuliqtut ajuqhautiqaqhutik ikajuqtaulirlutik.

Inuuhinut ikajuutauvakhimajut imaału atuqpainnaqhut Inuit pitquhingit ilauvakhuni nunallaamini huligaangita pipkaigaangata, ilikkuuqhutigluunnit maniqautiklaliuqhutiglu nunallaami Inutuqait katimajiitigut. Tamainnit nunallaani, Inutuqait katimajiit havaktiqaqtut ikajuqtijut havaktut akiliqtauhimmaaqtaujumik katimavikhaini, ilaa atuqtakhautaat, katimavagiamingni hilpkaivikhami hulivagiangita quviahuglutik, ihumaluijarlutik tuni'nguiqtirlutiglu. Ukuat inutuqait katimavingit talvani katimavgiangita ilauqatigilugit inuulrammiit nunallaamingnit ikajuqtulutik, uqaudjiulutik imaału ajuqhautilugit Inuit Qaujimajatuqanginnik.

Akhaluutiqatitajut tamaita nunallaani inutuqait atuqtakhaat hanguvagiangita nunallaamingni hulilukaarviinnut, munaqhiliariangita, niuviriaqturiangita, imaalut tingminiaqqata tingmihiariangita aijaulutiglu tingmitiqarivingmit. Una akhaluut akhaluarutiqaqtunut ihuarniaqtuq taimaa ikajurlugit Inutuqait inuujut ajuqhautiqaqhutik. Akhaluuhiqiji akiliqtauvangniaqtuq taapkunannga Nunallaani Inutuqait Kátimajiitigut.

Hailijauhimajukhallu aullaarutikhait – qajat, sikiitut, unalu nunakkurutit – maniqqaliaqpagiangita pitquhimingnik pivagiangita iqalukhiurlutik paun'ngaqtarlutik, imaaluiuulrammiit ilauvaglutik malikpaktakhait hulivagaangata.

Imaattauq ukiuraaluk ihariaginaiittumik, niqainnaqautiqarlutik inmik pikhainik atuqtakhainik inmik imaalut Inutuqait kaitmagaangita; taimaalut taimaaqhimaittumik Inuit pitquhiinnik niqainnarnik pajuktuqhutik, maniqqamiigiammingni, imaalut havaqatigilugit inuulrammiit Inuit pitquhiinik ajuqhautilugit.

Ilauvangniaqtut ikajurlugit uqautivakhugit ihuinaarutigijainnik nunallaamingni ilaiblilik ihuiqhainikkut maligaliurniq katimajiinni, imaalut uqautilugit Paliihimat, kualiqjijuavaktut naalagiaktaqtut, ukualu Maligalirijitkut Havagviat.

Ilauvaktut ikajuqpakhutigu nunallaatik nakuuhautikkut ilauvakhutik ukunani ajurihimajanit mamittiqtuni imaalut ikajuutikhaigut aanniqtuivaktut: nalaumagiangita pijaariangit Inuit pitquhiinginnut.

Kangiqidjutit mikhaagut Inutuqaitigut Nunavunmi

Amigiariangita Inutuqait

Takuvagiagut Kiglilihiniarniq Kanatami, imaa amigainingit 4,415 ngujut Inutuqait Nunavunmi ukiulgit 55-nik avatquttugulu 2021-mi. Taapkunanna, 2,805 (52%) Inutuqait ukiuqaliqtut akun'ngani 55 uumalu 65, naunaipkautaa qilamik qilanaarlutiglu amigiarjuummirialik hadja pijakhanik atuqtaujunik ikajuutaujunik Inutuqainut, imaaalu parnajailutik nutaanik ikajurvijigakhainik, ukua ilaa iglut munaqhiviit, ihariagijauniaqtut najurvikhat.

Amigiarjuummitiqtuqtut Inutuqainik Nunavuniiliqtut 2001-mit. Inuujuk amigiaqhutik Nunavunmi, qaffiuhiit Inutuqait amigairjuummivallianiaqtuuq akhut hivunikhami. Ukiuni tikittukhani, amigairniaqtut inutquaqtut Nunavunmi, imaaalu amigiatunnik in'nguutaqalirlutik iluliruhiqalirlutiglu amirijakhatik.

Ukunani 2021 Kititirinirmi, Inutuqait ukiulgit 55-nik avatqutaallu imaa amigaitilaangit 12% tamainniti Nunavunmi: Amigaitqijaujuq Inutuqait kihittitaunia inugianingani ublumimut.

Naunaiqhuni amigaijuummininga Inutuqainnik

Ukiuni tugliini 20-ni, qaffiuhiit Inutuqait Nunavunmi ihumajijaujuq amigiarjuumminiaqtuq imaa 5.7%-mik. Amigaittut ukunanna Inutuqainnit ajuqhautiqarniaqtut hulidjuhimigut imaaalu aanniarnikkut inutquarpalliablutik. Akhuruhiutvangniaqtut tamainni havagviigut kavamatkut ihuaqtumik ikajuuriangita iglutigut, aanniaqtailinikkut, aihimalutik munarijauhiigut, ikajuutiarutigut, unalu auladjuhiitigut.

Amigairjuuminia Inutuqaitaktturniaqait nukaqhiit ilatik aippatiglu munaqtiulluaqpaktut inutqualiktunik ilamingnik. Arnat inmilluaqmunaqtiulluaqpaktut ilamignnik, taimaa amigairjuummijut havaktaaqtuta arnat Nunavunmi ilitturimiaqtut munaqhilirlutik angajuqqaamingnik, imaaalu in'ngutatiglu iluliruhitiglu.

Ajuqhautiqaqhimmaarlutik ajuqhautiqarjuumilutigly havaktukhatigut ikiglilutik aanniaqtunik munaqhijiujunik. Ikajurlugit Inutuqait inutqauqtut pihuriyaulutik, ihuaqtumik pilutik pijariaqaqtut naamagiangita kimuliqaak inutqualiqtunut. Qanurligaak naunaiqhijukhat amirittiariangita timiitigut, ihumaitigut imaaalu maniitigut.

Inutuqait inuujut ilingainnirmi

Hadja, amigaittut Inuit Inutuqait Nunavunmi inuujut ilingainnirmi. Amigaittut ikajuqhugit ilatik, naglikhaaqtaablutik, munaqhiliqiniit ihuanngittutik. Ilingainnirmi aktuqpagait inuup aanniaqtaalliqhutik inuuhiqattiarialu, niqailliurnimut, pikautauvaktut kimigliqaak aanniqtuttaarnirmut.

Kavamatkut Nunavunmi tigummijaqaqtut pidjutimingni ilingainn. 2013-mi Havaqatigiiktut Ilingajairnirmut Pitqujaq havaqatigiingnahuahimajut ukuangujut Kavamatkut Nunavunmi, Inuit Katujjiqatigiit, nanminiminingnik havaalgit, nunallaallu. Pitqujat pigiaqqaataat Kavamatkut Nunavunmi, ilaujuq uumani Nunavut Ikpatimi Ilingaijaivallianirmut, havaglutik atupkailirlutik talliman-ukiuni uuminnga naglihaaruinahuarniq huliniarut parnajaut, Makimaniq Parnajaut, unalu havaglutik ukiuq tamaat kangiqhidjutinik ilingaijaivallianirmut.

Inutuqainut Nunavunmi ukiulgit 65-ni avatqutaallu, akin'ngaa ilingainniq qaffihia 2018-2019-mi akun'nganiittuq 26.8% uumalu 43.1%, naunaiqhimajaat Niuviqtaujut Puunga Naunaitkutat Nunavunmi.

Niuviqtaujut Puunga Naunaitkutat Nunavunmiunut kihithimajuq ilingaijainniq narlungania.

Naunaitkutaujuq uumunga ilingaijainniq qanurinningaanut imaatut tallimanik ilagiinut avikturviinni Nunavunmi. Inutuqaqtuq Nunavunmi ikajuqpaktainik hitamanik avatqutaaluunnit inulingnik ilagijaminik. Ukua kihittiutait ilainnut ilagiit ukuanguttaaqtatut angajuqqaat nutaraillu, aadjikkiiglutik piblugin Inutuqait ikajuqpagait inirninnguqtut nutaqqatik, in'ngutatik iluliruitiglu.

Atuqhugu una Niuviqtaujut Puunga Naunaitkutat Nunavunmut, 2018-mit:

- Akuningagut manikhauhiit Nunavunmi aktilaanga \$28,270.
- 25% Nunavunmiut maniktaqtut ikitqiijaanik \$10,000.
- 57% igluqaqatigiit avikturvingmi niqailliuqpaktut imaa aimavkhaittutik.

Aanniaqtailiniit inuuhiqattianirlu Inutuqainni inuujut inutquakhaarutimigut aallakkut manikhaqtauha ajuqhautidjutivaktut inuunahuaraangamik taimaa naglihaarnikkut.

Ungavaqtauhimakpat manikhaktauhiaqut ikajuuhia imalaal ajuqhatitaablutik akiliuhiahania angiglivagait ajuqhauhiit Inutuqait. Pinahuarlutik mikhijuumiriangat, qakuguttauq ungavarlugu, ilingainniq aturiaqaqtuq pijaangita hadja Inutuqaungujunut hivunikhaujullu Inutuqaujukhat Nunavunmi naamagigiangit aturiaqaqtatik inuuhirmingni.

Igluqarniq ihuaqtunik Inutuqainnut

Nunavunmi, ikitpallaat igluqaqtigiangnita imaalut inugiangnirmiittutik qajangnaqtuq inuuhiqattiarangi amigaittut Nunavunmiut. Amigaittut Inutuqait ajuqhaqhutik munarivagait ilatik iglumingni, taimaa inugiakhivalliaqpaktut iglumiuqatigiit ihumarlutigiblugu amjuqhautiutigijauvaktuq tamainnut.

Ikitqijariaja 180-ngujut Inutuqainnut havaktauhimajut igluqpaat amirijaujut Nunavut Iglulijijitkunnit 2022-mi. Ikitqijaa 85-ngujut ukunannga havaktauhimajut ihuarijainnik hanablugit Inutuqainnut.

Aturlugu Kiglihiniarniq Kanatami 2021-mi Kitititiniq, ilaurutiujut 6,025 inuit Nunavunmi hadja ukiuqaliqtut 40-nik 55-mut Inutquarniaqtut hivunimi 15-ni ukiuni. Imaa avatqiniaqtuq malriuqturlugu inigiangninga Inutuqanik.

Inutuqait inuujut naglikhaaqtaublutik

Atauhiujuq akhutak ihumaalungnaqtuq uqaqtaat Inutuqait Avikturviini Inutuqait Katimangmata akhuraaluk naglikhaaqtauniq qanurinaaqtauniq atuqpaagat. Kihiani Inutuqait tamainni Avikturviini Inutuqait Katimangmata uqarikhaaqtaujuq kan'nguhukhimaitutik una naglikhaaqtauniq. Kihittidjutaittuq takujaujakhamik hivatauhimajumik akhuraaluk una ihuinaarutaujut Nunavunmi.

Inutuqait uqaqpaktut inuujaamingni naglikhaatitajumik ubluqtamaat, imaalut naktihimajutut ittutik ahinunngalimaittutik. Inutuqainik naglikhaaqtitaini ihumannaittuq qajangnaqhunilu ajuqharut.

Piliriakhāt Ikajuutikhāillu Inutuqāit

Kavamatkut Nunavunmi Pijakhait Ikajuutaitlu

Uvani ilangani havaktangat Kavamatkut Nunavunmi havagviit nanminiilluunniit. Humiliqaak piliriakhāq maligarluunniit piligiikhutik aallanik havagviinik, naunaiqtauhimajuq titiraqtauhimajuq ataani ihuarutaujut havagvik.

Inuliriyikkut

Akiliuhiat Ikajuutit Piliriakhāq

- Akiliuhiaakkut ikajuutit Piliriakhāq maniqautinnik ikajuutaujuq taapkununga ukiulgit 18-nik avatquettugulu.
- Akiliuhiaakkut ikajuutit Piliriakhāq kingulliutqijat ikajuriangita Nunavunmiut ilagiit kinaluliqaak ihariagijamingnik pivagiangita. Imaa akiliqtuidjutaujukhaq ihariagijainik niqiqariamini, aannuraakharluni, igluni akilirlugu ikumaitaillu.
- Inirnikhaanut (ukiulgit 60 avatquettugulu) imaaluuunniit inungnut ajuqhautiqaqtunut, piliriakhāq ikajuutautaaqtuq akiliriangita aallaniglu atuqqakhainnik. Aallaniglu atugakhainnik imaa maniujuq akiliriangata hunanligqaak, imaa iglumi atugakhat, ahiruinikkut/amiqhidjut akikhaanut, iliharnikkut akiliqtakhat, imaa amigakhunikkut ikajuutikhāq.
- Pittaarninga pijariaqaqtut ilaujut: kinaligaak tatqiqhiut tamaat maniqaqautini ihivriuhirlutik taaffumanga Akiliuhianik Ikajuqtuijimit. Inirnikhaat unaluunniit kinaligaak ajuqhautiqaqtuq imaaluuunniit ukiunga avatquettuq 60-nik pilimaittut ilaugiamingni havakhuni pijumajaminik.

Inirnikhaat Ilaurutautaat Ikajuutit

- Una piliriakhāq tunijauhimajuq ataani Inirnikhaat Ikajuutikhāq Maligarmi.
- Piliriakhāq aataniqtuqtaujaat kanatami kavamalluanganit ukuat ikajuqhugit Nunavunmi, taimaa pittaaqtut inirnikhaat atauhirmik akiliuhiaqpaktut ilaujuq inirnikhaat ilaurutautaat ikajuutit, itquumajut manikhahanut ilaurutait inutquakhaarutinilu.
- Inirnikhaat Ilaurutautaat Ikajuutit tatqiqhiut tamaat akiliqtajut \$300-mik maniliulluanngittunut inirnikhaat Nunavunmi.
- Nunavunmiut ukiulgit 60-nik avatquettugulu imaaluu akiliuhiaqpaktut Itquumajut Manikhahanut Ilaurutait unaluunniit Aippaata Ikajuqhingga talvannga kavamalluanit pittaaqtaat. Kinaligaak piinnaniaqtaat atiliuqhimajut taxitic titiraraangita.

Inirnikhaat Uqburjuakkut Akiliuhiaakhat

(Inuuliqijitkut/Nunallaani unalu

Kavamanik Ikajuutit)

- Piliriakhaq ikajuutaujuq naamanikhautit akirjuaninga uqburjuat inirnikhaant (ukilgit 60-nik avatquttugulu) nanminiqaqtut iglumingnik. Aktilaanganut 4,000 L uqburjuaq ukiuq tamaat ikajuutauniaqtuq ihivriuqqaarlugu maniqautinga.
- Nanminiq igluqaqtut atauttimut maniqautinga uvunga imaalu ilaujuq \$75,000 pittaqaqtut imaa 100% uqburjuaq akliliuhiahaq.
- Nanminiq igluqaqtut atauttimut maniqautinga avatqumajuq \$75,000 unalu mikitqijaa imaaluuuniit adjikutaa \$100,000 pittaarunaqtut 50% uqburjuaq akliliuhiahaq.
- Aallalu pittaaruutit naluananiit ilaujut uuktuqtuq nunaqaraanginaqtukhaq Nunavunmi, ukiuqarluni avatquttugu 60-nik, nanminiqaqtuq igluminik, ikajuuhiajittuq, imaalu uuktuqtukhaq ukiuq tamaat.
- Inirnikhaat uqburjuanik akiliqtuijariittuq imaalu akiliqtujaa utiqtauniaqtuq qakugunnuaq; piniaqtaat uqburjuaq akiliqhimaittumik.

Inirnikhaat Iluvituitigut Ikajuutit

- Una ikajuutit atuqtakhaujuq uqumailiut ilanginnik akiliqtuqtajunik ilamingnik hiuqtuqaraangat (avatquttut ukiungit 60-nik).
- Una ikajuutikhagutitaujuq Saptampa 1, 2021-mi.
- Akia naunaiqhimanngittuq akiliqtuigianga upalungajautiagut iluvikhiniakkut.

Maniqautinik Aittuutiniglu Maligaq

- Inuuliqijitkut tunihivaktut aallatqiinik maniqautinik imaalu ikajuutikhautinik, ilaujut ikajuqhugit uumunga Rebekah Uqi Williams Ilihautihaqaut ikajurniarlugit Nunavunmiut ilihariaqturumajut Inuuliqijingurniaqhuni, Naglikhaarnainikkut unalu Niqiqainarnirmut Pidjutikhat, Nuallaani Havaktugiakhinannikkut, Ilagiit Ajughatitaujut Najarvikhaanut Pidjutikhat, unalu Aimaviqanngittunut Pidjutikhat. Ilangattauq, havagviit tunihivaktut maniqautinik Nunavunmi Ajughautiqaqtunut Makinnasuaqtiiit (NDMS) Ilagiit ikajuqtugiamingni kimuliqaak ajughautiqaqtumut Nunavunmi. Ikajutiuvaktullu ilauvaktut ukua Rick Hansen Pivirjuat ikajuqtut Nunavunmiunik qikgluitigut aanniqhimajut aallaniglu ajughautiqaqtunut.

Munaqhiliqiyitkut

Aimavik unalu Munaqhiviuvik Piliriakhaq

- Munaqhiviuvik piliriakhaq haavititauhimajuq tamainnut Nunavunmiunut ikajuqtutigiaqqaqtut aanniarnikkut, pilakhirkhnikkut, aanniaqtailinikkut, imaaluuunniit inutquarnikkut.
- Munaqhijikhaq pijauttaaqtuq igluanik pijukhaq, ilingnik munaqhijikhaq, tuquniaqtunut munaqhijikhaq, inmiguupaliariarnikkut ikajuqtujumut.
- Una piliriakhaq aulapkaqtaat Kavamatkut Nunavunmi havaktiita ikajutiutiqaqtat (imaa, munaqhit, PSW-tkut, aallallu)
- Kinaliqaak munaqhijikhariaqqaqtuq ikajuqtqariaqqaqtuq atia tunijautaaqtut. Imaaluunniit ilaita atia tunittaaqtaat, ilannaata, uumaluunniit aanniaqtulirijit.
- Aimavingmi munaqviviuvillu piliriakhut aulajuq tamainni Nunavunmi nunallaanginni. Piliriakhaq ikaarniit havangnarniinnarni ubluinni havaliraangata.

Inutuqait Munaqhiviuvit unalu Munarikhaaqtaujukhallu Najurviit

Pingahuujut munaqhivilluat hailihimajut inirnighaanut Inutuqainnnullu: Inutuqait Munaqhiviuvit, Munarikhaaqtaujukhallu Najurviit ukualu avikturviup-hilataani munaqhiviit uvani Embassy West-mi. Nunavunmi, piqalitinnagu tikittukhaq Kangiqhinirmi Munarikhaaqtaujukhallu najurvikhaq angmaqtinnagu, imaaamigairningit 44-ngujut igliit turaaqhimajut Inutuqait munaqhidjuhanut, hivitujut tallimani najurviinni (pingahut Munarikhaaqtaujukhallu unalu Inutuqait Aihimaviit). Tamainni Nunavut najurviinni, atahuq igliq pihimajaujuq taapkunga ajuqharjuatunut huirjuqiliqtunullu munaqhiviit. Aallat havagiit unalu iligiit katujjiqatigiit ilauniarunaqhijut aallanik munaqhiviinnik naunaiqhaigumik. Havaakkhat havarijakhallu amihuni havagiini, havagiit ukualu iligiit tamainni kavamatkut ihumagijauhiat pivallianiagut Inutuqait munaqhidjuhiinut.

Nunavunmiut munaridjuhirjugalgit ukualu taapkualu timasiaqaliqtunut munaqhidjuhit hadja Nunavunmit aullaqtukhaujut ihuaqtumik ikajuqtaugiangita.

- Inutuqait Munaqhiviuvit – atahuq Iqalungni unalu Atahuq Arviani. Tamaita Munaqhiviuvit 8-nik igliqaqtut hailihimajut. Talvunngariami atuqpagiat ihibriurutit ihariagijainut, unalu pittaqaqtat ikajuqtauniit 2-3-mi. Aulapkaqtaujut aallanit pingahuangunikkut havaktiqaqtut, kihimi nanminirijait Kavamatkut Nunavunmi.
- Munarikhaaqtaujukhansi – hadja pingahuujut najurviit aulajut Nunavunmi (Ikaluktutiami, Iglulingmi, Uqhuqtuumi) igliqaqtut 28-nik atauttimut. Ikajuutauniit 4-mi. Ukua nanminirijaujut imaa havaktuqaqtut Kavamatkut Nunavunmi havaarijangat Aanniaqtailijitkut.
- Embassy West-mi Inirnikhaat Inuuviat – Nunavunmiut ajuqhautiqaqtunut munarijaujut ikajuutauniit 4-5) aulaqtitauvaktut Embassy West-mut Aatuvali, ON. Qaujihailiqtillugit, imaa amigainniqaqtut 44-nik iglirnik, kihimi Kihittitiaqat amigiattut igliit iniqhauliqqtut. Hadja utaqqijuqanngittuq. Munaqhittaqaqtut kitkunnik munarittiaqtaujukhanik unatut timasiqaqtunik.
- Najurviulluatittijut Nunavunmiunginanik ukiulingnik 55 avatqtutullu piqaqtut Nunavunmi Aniaktailiniqqatunut. Kinaliqaak hivun'nagni naunaijaqtaujukhaq ihariagijuq munarittianikhamik aanniaqtulirijinuit Aanniaqtailijitkunit.
- Akiqanngittuq Nunavunmiunut Munaqhikhaaqtaugiangat ikajuutainni. Nunavut avaliittuq maligaqarviyi Kanatami akiliqtitaijuittut najuvimiujunit imaaluuunniit ilanginnit ungavautiigut (imaa, kinaliqaak akilituijunaittuq).

Aanniarviliaqtut Aularutait Piliriakhaq

- Aanniaqtailijitkut aanniarviliarutikhanik ikajutiqaqtut taimaa Nunavunmiut pijaangita ihariagijamingnik ikajuutikhatik pilimaitaat nunallaamingni.
- Inuit pilimaittut maniqautinik ikajuutikhanik ataani aallanit pijakhanit maniqautinik uuktuqtaaqtut Nunavunni Kavamatkunnit.
- Pingahuujut piliriakhat haavitauhimajut ikajuringita aanniarviliarutit: Nunavunni Aniaktailinik, Akiliqtautaujunaittuq Aanniaqtailinikkut Ikajuutinik, unalu Takhilaaghimajuq Aanniataliniq Ikajuutit (ukununga 65-nik ukiulgit avatqtugulu). Ukuat akiliutaulimaitpata aanniarviarutit akiinnut, Nunavunni Kavamatkut akiliqtaaqtaat naadjutikhaa akia.
- Pittaariakhaa ilaujakhaa ihuaqtuq Nunavunni Aniaqtlinik, unalu ihuaqtumik huuq aanniarviarutiqariaqaqtuq titiraqhimaanik aanniaqtulirijit.
- Una maligaq titiraqtaillu Aanniarviliaqtup Munaqtikhaanut maligaq, imaalu pittaariakhaa. Titiraqhimaajuq imaa aanniarviliaqtuq atauhirmik Inuktut-uqauhiqaqqat, munaqtikhaqtaaqtuq.

Maniqautinik Aittuutiniglu Maligaq

- Aanniaqtailijitkut tunihivaktut ukuninnga maniqautinik aittuutiniglu munahiujuukhanut ilihariarutikhanik kinaujautinik, ajuridjutikkut tuquffihuutinikkut amirijaudjutit, inminiiqtainikkut, ilihariarnikkut, ajuqharnikkullu piliriakhat, nunallaani inuuhiqattiarikkut piliriakhat, kasaqarniakhaa ihivriurnikkut, imarnikkut higaarlungnukkuy piliriakhaq, unalu Kamatsiaqtut Ikajuqtauvik Hivajaut.

Pitquhiliyiitkut

Maniqautnik Aittuutiniglu Maligaq – Inutuqait Inuulrammiillu

- Maniqautit haavihimajut ikajuutikhanut Inutuqainnik pidjutit, imaalu Inutuqait inuulrammiilu najuqtakhaat, unalu Inutuqait inuulrammiilu Katimajiinut.
- Pittaaruhiit katujjiqaitigiit ilaujullu maniliutiunngitut katujjiqatigiit, kinliqaak, nunalingni timiquatait.
- Atugaq A-5 maniqautit Inutuqainut pijakhainut. Una Manqautit ikajurniaqtait ihariahuktait Inutuqait imaalu atuqtailugu Inutuqait hulidutiinnut Nunavunmi. Angitqijautaa akia \$50,000.
- Atugaq A-6, Inuulrammiit Inutuqait Katimajiit, imaa ittut \$15,000 maniqaut ikajuutikhaq Inutuqait katimajiinnik imaalu Pitquhiliqinikut hulidjutiit pipkajut ilauqatauniit ilagiiniilu Inutuqait Inuulrammiillu.
- Atugaq B-4 Inuit Annirijait pidjutit akitutilaanga \$100,000 haavitauhimajug. Una aittuutaut ikajuutaujuq hakugikhariangit havaangit Inutuqait parnajaidjutini atupaliutaani havaakhautit atuquijut nunallaani manihiqtirniq inuuhiqattiarvik uvuuna Inuit Inuuhiqidjutingit.
- Atugaq B-5, Inutuqait Inuulrammiillu Najurviit ikajuqpaktut pijaangita nunallaat tamainni Nunavunmi pittaariangita nakuuniqaqtunik naajuvikhaannik pivaliriangita Inutuqait inuulrammiilu ilaulutik inuuhiqattiarvik pitquhinkut hulidjutini. Aittuutit aktilaangit \$200,000 haavitauhimajut kihimi maniqautiqaqqat.
- Ilangit hulidjutit ukualu pidjutit maniqautiqaqtut uvuuna pijakhakkut taapkua ailihajut quajimajakanik avvakuunikkullu, ukununga Inutuqainut nukhaqhiinullu. Uuktuutit ukua ilaujut maniqqami piliriakhaq, miqhurnikkut ilihaqtut, ingilrutinik hanajut imaaluuunniit anguhuahuarnikkut ajuiqhaqtut.

Maligalirijitkut

Ilagiiktunut Pimmarluktittiniq Ilaupkainiq Maliganganik

- Maligakhanikkut pipkaqtait Nunavunmiut hanalrutikhainnik akun'nguniutiulutik imaalu ilamingnik naglikhaaqtailinikkut hilataani ihuinaarnirmi maligaqarnikkut takuullaqhugit hadjainnaq aannitailiniq unalu qanurliqaak ihuaqharniaruhiit ihuinaarniit.
- Ilagiinik naglihaarniq amihukkut pittaaqtuq taima Inutuqait atuqtaaqtait, ilaujut iqhitaqhugu aanniqtakhugulu, ihumanga ihuiqtittugu ihuittumik uqarvigiblugu, unalu maniitigut naglihaaqtittugu.
- Malruujuk ihuaqhautik amirijautit kimuliqaak ataani Ilagiit Naglikhaaniinik Haputaujuq Maligaq (FAIA) ukuangujut:
 - Amigakhunikkut Amiridjutit Tiliurut – amirjaq kinaliqaak naglikhaaqtaujuq imaalu iqhijuq aanniqtauniarnirmi.
 - Nunallaami Haputaujuq Tiliurut – ikajunahuaqhugit ilagiit inuuhiqattialiriangita uvuuna nunallaani-uqaudjiujunit.
- Havaarijangat Nunallaani Maligalirijit Kangiaq, ukuak ihuaqhaidjutik haavitauhimajut nunallaani tamainni. Nunallaani Maligalirinikkut Havakti ikajuqtaaqtuq imaalu ikajuqtiuluni kimuliqaak uvuuna pidjutikkut.
- Aallattauq pijumattaatait haavitauhimajut ataani Ilagiit Naglikhaaniinik Haputaujuq Maligaq ilaujut ikajutaudjutihaq tiliurutit unalu akiliffaarut tiliurutit.

Ihuaqharnikhaanut Maligaliriniq Piliriakhaq / Nunallaami Maligaliriniq Katimajiralaat

- Tamaita nunallaat Nunavunmi piqaqtut Nunallaami Maligaliriniq Katimajiralaqaqtut. Katimajiit ilaajut ajuqhauqtauvaktut imaalu ikajuqtaublilik Nunallaani Maligaliriniq Kangianit. Ikpingnautikkut ilaugiangita Inutuqait katimajini qujimajait ajuidjuhiillu annirnaqtut aulavagiangita ihuaqharnikhaanut maligaliriniq.
- Katimajiublilik, Inutuqait ikajuqpaktut uqautiblilik Ihuaqharnikhaanut maligalirinikkut pipkaqhugit Nunavunmit ihuaqhaigiangita ilagiingniit ihuinaaqpakhuni aallakuurniarutaat talvani ihuinaaqtut maligalirinirmik.

Nakuuhqautikkut Ihuinaaqtulirijit Piliriakhaq

- Nakuuhqautikkut Ihuinaaqtulirijit piliriakhaq atuqtaujuq Ikaluktutiami Arvianilu ilaoblilik Inutuqait mamihirnikkut ikajuqhugillu ukunuuna Inuit uqaudjiublilik imaalu pitquhqetik aturjuumiblugu, imaa hanalutiliuqhutik, maniqqami angunahuqhutik, miqhuqhutik taimani aannuraanginnik. Uku hulidjutit ikajuutaujut uqautijatik ilimini huuq ihuinaarutiqaqpaktut imaalu ihuaqharahuarlu.

Ihumattuqhirnikkut Piliriakhainiq

- Maligaliuqtilirijit ilaupkaqpagait Inutuqait qaffijuni Ihumattuqhirnikkut Piliriakhutigut. Ilaujutauq Uqaudjiviqaqhutik itiqtauhimajunut Ihumattuqhirviinni nappajuni. Inutuqait ihuarutigijakhainik ajuqhautiblugu ilu ukuuna Ihumattuqhirikkut maniqqaniittutik pijakhani. Ukuat ikajuutaujut pijariaqqaqtut ikajuriangita itiqtauhimajut ikajuutaulutiglu ihuaqharahuarikkut.

Inutuqait Uqaudjijiujut Aiqhuqtauliraangata

- Apiqhuijit ilaupkaqpagait Inutuqait uqaudjijiujukhat ilanginni nunallaani talvani ikhivavaktut tupilaujarlu imaa ihuarutikhautinik uqaudjibluni ihuinaaqtumut, qanuriliuqtaunahualiqqat. Taimaa ihuarutautiaqtuq pidjutiplingnut.

Nunaliit Nanminiutiliriji / Ihivriuqhijiit Nanminiatinik

- Nunaliit Nanminiutilirijiip munarijait nanminitait tamajaqautait Nunavunmiut tuqgaangat pipkautiqanngitunik imaalu taapkununga pilimaiqtunut inmi maniqautiminik uituuukpat ilannuangit kia pittaajtuq pijumajurlu munaqtijuamini.

Nunaliit Amiqhijiujuq

- Ataani Nunavut Amiqhijiujuq unalu Nanminiutiliqiniq Pitqujaq, Kualliqijitkut tikkuaqhittaaqtut kimik ihumaliuqtiugiangat taaffumunga inugmut inminik pilimaiqtummut ubluq tamaat ihariagijaminik.
- Kimaliqaak ilihimaliqtauniaqtuq nunaliit amiqhijiunikkut, imaaluuuniit munarijaulirluni ilaminit kimigliqaak ilannaanigluunniit.
- Taimaatut pigiangat aanniarnikkut, maligaqarnikkut pijakjautaujut, aimanikkut, imaalu inmi munaghinkut ihuaqtumik pijaujuq taaffumunga inungmutinminik ihumaliulimaqtumut (imaa, inirnikhaaq timasaqqat).
- Amiqhijiugiami ihivriuqtaujukhaujuq uumannga Inirnirit Ikajutiujuq ajuidjuhilik.

Kiinauyaliqiyikkut

Inutquat Inuillu Ajuqhautilgit Nanminiutaita Tax-siutaigut Uqiglitirutit

- Inuit ajuqhautilgit ukualy inutqaut pittaaqtut uukturlutik nanminiutaigut tax-siutait uqiglitirutit. Akitunia akiliqtuihuiqtatuttaaqtuq nanminiutaigut taxiutait.
- Nanminirminik iglulik ukiulik 65-nik avatqullugulu pittaaqtuq.
- Pittaariangat ihivriurutigilaarlugu. Kinaliqaaq uuktuqtaaqtuq.

Nunavunmi Ilihaqpaallivik

Inirnikhaat ilihariarnikkut Akiliqtuutaat

- Nunavunmi Ilihaqpalliavik piqaqtut ilihariarnikkut-akiittuq inirnikhaat ilihariangat ilihariavingmut ublup-nappaani.
- Inirnikhaat 60-nik ukiulgit avatquttugulu pittaaqtut.

Aanniaqtailinirmut Ilaujut Ajuiqhautit Pjakhat

- Nunavunmi Ilihaqpalliavik ilihaiavaktut Munagiunikkut Piliriakhaq, iniqtut ilihaqmingnik nunarjuaptingni ihivriuqtat laisiqariamingni.
- Nunavunmi Ilihaqpalliavik ilihaiavaktut aanniarnikkut uqaqtijuukhanik unalu ilihaqtakhait ilaujut Nunavunmi Ilihaqpalliaviup Uqaqtijuukhat-Numiktirijit piliriakhaq: Timitigut, Ihumatigut, Aanniarutitigut, Aanniarnikkut, unalu ihumarlungnikkut.
- Nunavunmi Ilihaqpalliavik ilihaidjutiliuqtut Inungmut Ikajuqtit Havaktut Pijakhamik.

Nunavunmi Igluliqiyit Kuapuriissat

Nunaliit Igluitigut Piliriakhaq

- Nunavunmi Igluliqijirjuatkut nanminirijait ihuaqhaqpakhugillu Nunaliit igluutainik hanajauhimajut Inirnikhaat Inutuqainullu 18-ni nunallaani.
- Qaffiujut Inutuqait nunaliit igluit hitamaiqtuqtut avikturvingmi.
- Inutuqainulluaq igluit taapkununga ukiulgit 60-nik avatqutugulu.
- Kitunullu maniliuqtut avatquhimailugu \$33,280 ukiuq tamaat, akiliqtakhaa tatqiqhiut tamaat \$60-ngujuq.
- Inutqait maniliulluanngittut ihvriuqhiutiat imaa ittaaqtuq \$0 akiliqtakhaa igluqariamini nunaliit igluinni. Una Ihvriutaujuq ataani Tamaigut Ihariagijaigut Maniliuruhiata Hivuagut.

Inirnikhaat unalu Kitkuliqaak Ajuqhautiqaqtunut Ihuaqhaiqattaqtailidjutit Piliriakhaq

- Inirnikhaat unalu Kitkuliqaak Ajuqhautiqaqtunut Ihuaqhaiqattaqtailidjutit Piliriakhaq haavitauhimajuq pittaaqtaat nanminiqtaaqtuq iglumingnik ikajuutauluni Ajuqhautiqaqtunut ihuaqhaiqattaqtailidjutit Piliriakhaq imaalumikkaajut ihuaqhaqtajukhat iglumingni.
- Nunavunmi Igluliqijirjuat tunihivaktut maniqautinik hanadjutikhanut, agjautaanut, hanapkaidjutaanut ikajutuktinut imaalunnit ihuaqhainiajut kialiqaaq igluanut avatquhimattugu akia \$3,000 ukiuq tamaat.

- Imaatut una piliriakhaq ikajuutikhaq:
 - Hulidjuhia uuma pijakhaup imaa ikajuutaujukhaq
 - Nappaqhimakhaagiangat igluqpau pidjutaingit
 - Ikiglijuummiqhugit qilamik ihuaqhariaqaqtut ihuaqicaidjutiqainnirmut
 - Ikajurlugit inirnikhaar kinaluliqaak ajuqhautiqaqtuq haputairiangat nanminirmik igluqariangat
- Pittaariami, atauhq nanminiqaqtuq iglumik ukiuqaqtukhaq 60-nik avatuttaalluunniit, imaaluuunniit tunijaugumi Ajuqhautiqarnikkut ikajuutinik.

Inirnikhaat Aimaviinik Ihuaqicaidjutit Piliriakhaq

- Inirnikhaat Aimaviinnik Ihuaqicaidjutit Pijliriakhaq (SCHRP) tunivagait manikkut ikajuutikhanik inirnikhaanut ihuaqhariangat imalu/luunniit naamagilirriangadjuk igluktik. Taimaa ilihimagiammingni nakuuhimmaaqhutik najuqtakhaat, imalu/luunniit ikajuutikhaa ajuqhautigivaktait ubluq tamaat hulinahuaqhutik.
- Una piliriakhaq haavitauhimajuq inirnikhaanut Nunavunmi ukiulgit 60-nk avatuttaallu. Aallakkut pittaarutit ilaujut taamna kinaliqaaq Nunavunmi nunaqaqtukhaq ukiungni malrungni imalu maniliuruhiata hivuagut pittaarutit.
- Ikajuutikhaq imaa pihimajuq maniqautikkut, anginikhaa akiata \$15,000. Uhidjutaa ilaunngittuq kihimi akiliqtauniaqtuq. Maniqautit utiqtitaujariittuq iniqqat ihuaqhaqtauhia.

Inirnikhaat Kinaluliqaak Ajuqhautiqaqtuq Iglutigut Pittaaqtait Piliriakhaq

- Inirnikhaat Kinaluliqaak Ajuqhautiqaqtuq Iglutigut Pittaaqtait Piliriakhaq pipkaqtait Inutuqait kinaluliqaak ajuqhautilik nuuttiriangat igluktik nanminia aallamut inungmut imaaluuunniit niuvqillugu Nunavunmi Igluliqijitkunut. Una Piliriakhaq pijakhanga kialiqaaq iglumingnik pihimalimaiqqadjuk.
- Uvuuna piliriakhakkut, kialiqaaq iglua nuutautaaqtuq kimuliqaak nunalit iglukhaq imaaluuunnit nunalit iglukhanik utaqqijuq akiliqtaaqtaa akia nanminiqautiit. Nuutirvikhaitpat, igluqaqtut nuiviqtittaqaat Nunavut Igluliqijitkunut.
- Una piliriakhaq haavitauhimajuq nanminiqaqtunut igluqaqtunut ukiungit avatutut 60-nik imaaluuunniit kinaliqaaq ajuqhautiqaqqat.

Aallat Nunavut katujjiqatigiit – Piliriakhaq ikajuutillu

Piqaqtuq atuhirmik Inutuqainuinnaq maniliurutaunngittuq Nunavunmi hadja: Pairijait Tigummiaqtikkut (Iqaluit Inutuqait Katujjiqatigiit). Amigaittut nunallaat kativikut hivitunikkut ikajuqoagait nunallaat ukunani niqailliurnikkut, pitquhilarinikkut, imalaq ajuiqhaibluti kativikut.

Ilangit katujjiqatigiit Inutuqainuinnaq piliriaqtaut imalaq hulidjutigil, ilaujut aallanut piliriakhatimngut. Piliriakhaliriniq ilaani ilaupkaivaktut Inutuqaininnik quajimajangitigut ilitturiniaqhutik, ajuiqhaqhutik, imalaunniit kativikralaani imalaunniit hiviliuqtiubluti. Uuktuurtigilugu, tamaita nunallaat pittaaqtut maniqautinik Inutuqainut kativikinut.

Pairijait Tigummiaqtikkut – Iqaluit

Inutuqait Katujjiqatigiit

Pairijait Tigummiaqtikkut (Iqaluit Inutuqait Katujjiqatigiit) atahujuq hadja nakuutqijaujuq nipiqtiaqhutiglu katujjiqatigiit ikajuqtut Inutuqainik avikturvingmi. Iqalungnittuni, kativik hakugikhutik uqaqtibluti. Inirnikhaanut tamainnut Nunavunmi. Hadja havaarivagait uqaqtuvakhutillaq, taimaa Maasimi 2022-mi titiraqtaat Ministaujumut Aanniaqtailinirmut tiguauhimajaat pivallialirijit tuhajaujukhaq. Katujjiqatigiit uqaqtuvaktut ikajutaubluti ihariagijainnik Inutuqait, ukuanik Inutuqait ihuaqtumik pitquhiquautaigut munaqtaulutik Embassy West-mi Aatuvami, imalaq pijumabluti. Inutuqait nunamingniigiangita inutquakhaavallianirmingni.

Kativik hulijakhainnik Inutuqait pivalliajut, imaa atauttimiubluti humunngauvakhutik maniqqami algagiakhutik amujujanik, auladjutikqarlutik ikajuutikhamingnik, imaatut pijaamingnik akhaluutiinnik uhitiqtugiaqtunik agjariangita kitkuniliqaak Iqalungni.

Pairijait Tigummiaqtikkut havaktut Iqaluit Inutuqait Aimavianni ukiunit 1980-mit umikaffunianut Mai 2021-mi, COVID-19 aanniarutiqatillugu.

Tuhaapkatitaujuq qangannaq Uktuupami 2022-mi, Pairijait pijut \$250,000.00 maniqautikhaa hanajaamingni Inutuqait Najurvikaanik Iqalungni.

Maniqautit ikajuutauniaqtut hanagiammingni havaakhauhirmik. Pairijait havaaqatigijait Kanatami Iliglirijiruat ukualu Iglulirijitkut (CMHC) imalaq nuna nappauhiutaq pijariiqtaat napparvikhangal. Titiraqtillugu, Pairijait havakhimmaaqtaut qanuridjuhikhaagut, imaatut qaffujaakhait iglukhat hanajaujukhat imalaq qanurittuuniaruhiit.

Aallat maniliurutaunngittuq katujjiqatigiit

Pitquhiliqijitkutigut, qaffijuq katujjiqatigiit pittaaqtaut uukturlutik maniqautinik aittutikhautinik Inutuqainut inuulrammiinulu piliriakhanut. Atuluatakhut maniqautit piliriakhanut quajimajangitigut ilitturiniaqhutik Inutuqait nukaqhiujullu, ilaihialbutik inuit quajimajatuqainnik, imalaq ilauliqhutik inutuqait piliriakhalirinirmi. Uuktuutit taimaittunik havaahaunirnik ilaujut atigiliurniq inuulrammiit hiviliuqtiubluti inutuqait, imalaunniit uquahinik ajuiqhaqhutik pilariakhaq. Imaatut, maniliurutaunngittuq piliriakhatik qanuqtut manikhakkut ikajuutikhut haavitaughimajut.

Aqqiumavvik Kativik (Arviat)

Aqqiumavvik, Arviani Inuuhiqattiarviugaluaq, kativik aanniaqtailinirmut inuuhiqattiarvinirmut havaahauhiugalut Arviani. Ukuat havaahauhit ukuangujut avatinikkut, ilagiingniq nunallaagullu. Tamaita havaahauhit hiviliuqtaut inutuqainnik nunallaamingnillu. Aqqiumavvik kativikatigivagait Inutuqait Kativik naunaiqhaibluti. Inuit pidjuhiitigut, ihumaliurutiutaigut unalu quajihainikkut atuqtauvaktunik.

Ilisaqsivik Kativik (Kangiqtugaapik)

Ilisaqsivik nunallaani-aulapkaqtaujuq maniliunngittunut Kangiqtugaapingmiittuq. Inuit ilihaivaktut hapkuninnga, pitquhilarinikkut ihuaqtunik unalu uquaudjivakhutik. Katujjiqatigiitigut, uquaudjivaktuttalvani Kangiqtugaapimi, Pangniqtuumi, Iqalungni, Iglulingmi, Mittimatalingmi. Ikpingnaqtuqaa inuuhiqattiarvinirmut piliriakhar Ilisaqsivingmi nunallaaqatgiinut tamainnut ukiulingnut, imaaluttauq Inutuqait piliriakhangit taapkua ilaujut miqhuqtittibluti, aallaniglu. Ilisaqsivik kativikatikpaqpagaiat Kangiqtugaapik

Inutuqait Katimajiralaat, taapkua maniqautiqatitait Pitquhilirijitkut. Amigaittut piliriakhat Ilisaqsivingmi ilauvaktut Inutuqait qanuridjuhiani imaalu ilihaidjuhiini, uumatus 28-ni ubluni maniqqamiittutik piliriakhaq.

Kamatsiaqtut Ikayuqvik Hivayaqvia (Nunavut)

Una ikajuutikhaq angmaumajuq tamainnut Nunavunmiunut. Inutuqainaunngitkaluaqhutaik, ubluraaluk ikajuqtuvaktut, imaa kinaliqaak uqarviqarumakpat imaaluuunniit ajuqharjualirumi.

Ikajuqtit hailihimajut hivjautikkut ubluq 24 ikaarnini, 7-mi ubluni havailarmi. Ikajuqtaujuq hivajaut akiittuq, atiilu tajariittuq, havaktiqaqtut ajuiqhettiarhimajunik akiiliqtauhimaiitut. Hivayautikkut: 1-800-265-3333

Kitikmeot Ilannarit Katimayit (KFS) (Ikaluktutiak)

KFS nutaangujuq katimajiuut, aulaliqtuq 2021-mi. Pijariaqaqtaat ikajuqhugu nunallaami inuuhittiarangata inuliriniq maligalirinikkut ihuagyumik pilistik imaalu hivilituniq. Ukiumi 2021-2022 KFS maniqautikhaqtut \$25,000-mik Pitquhilijitkunnit Inuulrammiinut Inutuqainut Angunahuarnikkut Mamihittiarami Piliriakhaq. Inutuqailuanunngitkaluaqhuni, piliriaqaqtut KFS-mi tamainnut inungnut qanurliqaak ukiqaraluarlutik, ilaupkaqtaudjuhiigut ikajuqtaudjuhiinut.

Nunavunmi Ajuhautiqaqtut Makinnasauqtiitkut (NDMS)

Aulapkaqtaujuq 2005-mi NDMS Iqalugniittuq, ikajuqtijuut tamainnut Nunavunmiunut. Kaitmajiit ikajuqpatut inungnik tamainnut inuuhiitigut, inuulihaanit Inutuqainnut.

Ikajuutilluangat NDMS-tkut uqaqtiuvakhutik inungnut ajuqhatilingnut, taimaa tamaita inuit inuujuut ajuqhatiqaqhutik Nunavunmi ilikkuupagiangita, ihumaliuqpakgiangita inuuqatauvaglutiglu. Nunavut Solutions Maniqautiit iligiinikkukt havaakhauhq ukualu iliit NDMS-tkut Rick Hansen Maniliqiutauvia, ukualu Nunavunmi Kavamatkut. Maniqautip maniqaqtitait taapkununga inuujuut hangilimainikkut ajuqhautilgit pijaangita hanguvautikhainnik imaaluuunniit ikajutikhainnik nakuuhautikhait inuuhiit. Ikajuutajut hunaliqaat ilaujut ukua hanguniarutit, tuhaadjutit uqaqataudjutit, amigiatullu pikheit.

Pulaarvik Kablu Ilannarikniq Havakvia (Kangiqhiniq)

Pulaarvik Kablu Ilannariittuuvik, Kaniqhinirmiittuq, pivaktut inungnit hivulliuqtiqaqhutik mamihittiivik inuuhiqattianiq piliriakhautit Kivallirmi.

Pulaarvik angmaqhimajuq 1979-mi. Pituqhilariniq ihumaqattiarimullu piliriakhaqaqtut tamainnut ukiuqqaqtunut imaalu huli amigajaqtait piliriarutitik. 2021-2022-mi pulaarvik Kablu tunijaujut \$15,000 Pitquhilijitkunnit havaakhauhinut atauttimiugiangit Inutuqait inuulrammiillu.

Tukisigarvik Katimayit (Iqaluit)

Iqalungniittuq, Tukisigarvik aulajuq itiriarviubluni piliriakhautiit, uqaudjiblukit, mamaqaqhutik, ikajuqtaublukit imaalu ajuidjuhiqariangita. Piliriakhaqaqtut tamainnut inuuhiriliqtaitigut. Pilirillaqtakhaa Tukisigarvik Timingat piliriangita Inuit hivulliurutiit ukpirijait, atuqpagailu pilirurutigijaat. Inutuqait qitqaniitut piliriakhanik parnaijaigaangamik ilihaigaangamiglu.

Tukisigarvik aallatqiinik piliraingutilik pitquhikkut nunamiitaami ajuiqhaqhutik. Ikpingnaqtuqaa piliriakhautini ilaujut tupauttautit igalihaallu muqpaujat unalu niqainnait, imaalutalvani ubluani uqaudjauvkhait titraqhimaqjunut.

Hulidjutit aallatqiinguut ukiungatigut imaalu atigliurniq amautiliurniq kamiliurniq tupiliurnirlu, aallialiurniq, ingiqutiqaqtunik ihuaqhailutik, ululirniq hanalrutilurnirlu, angunahurniq, iqalukhiurniq, pukuhinirlu, aullaariangita, anurikkut naunaiqhainiq, imaalu aujamii tangmariaqtukhutik (Nunamiut Maniqqami Inuunighiniq). Aallattaq hulidjutait ilaujuq mamiharniq katimaniq hunanigliqaak uqariblugit imaa annuaqhunngi, inmk hakugikhauhiigut ihumamigut, aallatqiit naglikhaatitauniit unalu taimaanagiut naglikhaatauniq, ajuiqhautiblugit Inuit pitquhiigut ajuidjuhikhat.

Angmaramikku ukkuaqtik 2003-mi katimavik 5,000-ngujut inuit pulaaqpagaat katimavakkamik 96,000-ngujuni katimadjutiit, titiraannit qangannuaq Tukiisgiarviup kangiqhidjutiini. Tukisigarvik tunijauhimajut maniqautikkut ikajuutikhangat Nunalingni Aanniqtailijirit Kanatamit, aallat nunarjuap kavamait havagviinit, Nunavut Kavamangannit, unalu Iqalungni Nunallaalirinillu.

Ilitquhia Nuanvunmi Inutugait Katujjiqatigiingit – Nunaувнми Inirnikhaat Katimajit

Havaalluangat Nuanvunmi Inutugait Katujjiqatigiingit,
Nunavunmi Inirnikhaat Katimajiit, uqaqtijuut
inirnikhaanut unalu Inutuqait avikturvingmi.
Katimajiit hivulliqpaaq taimaittuq Nunavunmi,
atauhupkaqhugit tutqingnaqtumi nipiublutik
Inirnikhaanut. Timiqutaunnguqtuq maniliqtiunngittuni
katimajit 2013-mi.

Katimajit pijakhaa imaa kivgaulutik nipiulutik
Nunavunmi inirnikhaanut uqautijuut hakugikharlugit
ihuarnikkut nakuunikhaanut inuuhiit, unalu ilihimalugit
aanniaqtainikkut, piqpagungnikkut, ilikkuurnikkullu.
Pijumajangat ihuaqharlugu inuuhiit inuuniarvingillu
inirnikhaat atuquiblutik aanniaqtailiniq, kamanainniq,
ilikkurnirlu nunallaamingni.

2017-mi Qanuriilurutiata Tun’ngaviani: Nunavunmi
Inirnikhaat kiunahuaqhugit ihariagijait Nunavunmi
Inirnikhaat, Nunavummi Inutuqait Katujjiqatigiingit
ilihimajaujuq Nunavunmi Kavamatkutiligillaqtaat
uqaqtiuvakhutik havakpaktut. Kavamaliqijitkut
piqatigivagait Nunavunmi Inutuqait Katujjiqatigiingit,
uqaqtigihimmaaqhugit ikajuriangita katimajut
hulijakhautikkut, titiqqiqinikkut, imala maniliqinikkut
ikajuqhugit, aulaligtut Nuvaipami 2017-mi.

Nunavunmi Kavamatkut tunihijut \$75,000 Nunavunmi
Inirnikhaat Katimajiinut 2019-2020-mi havaktiita
akiliuhiakhainnut, ajuiqhaudjinikkut akiinut,
havagivanni akiliqtaujukhanut aullaqattautaigullu.
Maniqautigut angirutit pitqujautilik
katimajiinutmaniqautitigut kagniqhidjutikhaqaqtukhat
Nunavunmi Kavamatkut pijakhaat. Saptaipamit
2020-mi, katimajiit aulahuiqtut. Hadjattauq,
amigaittut katimajiini katimajiuut ahinut nuutiqtaut
havaamingnut. Tuhaavigijaujuittut ublumimut
katimajiinit talvannga.

Nanminiuyut kuapuriissait

Nanminiujuut timiqutait ikpingnaqtumik havaaqaqqtut ikajuqtiguaangamik, ikajuqhutik, munaqhiblutiglu inirnikhaanik Inutuqainnigu Nunavunmi hilataanilu.

Aadjikkutarungnitait maligaliurviini ahini Kanatami, Nunavunt avaliittuq maligaliurvik akiliqtitaijuittut kitkuniglqaak ihariahuktut munarijauhaariamingni munarikhaaqtaujuukhaniluunniit. Pinngitugit nanminingit timiqautit munaqhijiublutik Nunavut Inutuqainnut, akilititajunaittuq kinaliqaak ilailluunniit (imaa, tatqiqhiutikkut akiinnik, ungavaqtaujuukhilu), avikturviup hilataaniitkaluaqhuni.

Aanniaqtailijitkunit auladjutaagut akiit munarikhaataujukhanut pijaat Nunavunmiutanut imakiaq akituhia \$21 million ukiuq atauhirmi. Uvani iglaunngittuq najurviita ihuaqhaidjutait akiit. Nunavut avaliittuq maligaliurvik akiliqtuiqatiqariittuq, Nunavunmi Kavamatkut hadja maniqautqaqtitait tamaita igluqautit munaqhikhaaqarviit.

Puqtilaangit Munaqhidjuhit ihuaqtut pidjuhianut munaqhibhikhaaqarviit, naunaiqhavagait ikajurutikhaa kinuliqaak pidjuhiatigut aanniaruhia aanniarutiqarnialu. Puqtutilaat munaridjuhit uvanna 1 (akpajuq) uvunga 5 (puqtujuq). Puqtutqijaa munaridjuhia ihmannaqtuq kinaliqaak akhuurnatqijat ihariagijait, imaa ikaarnini 24-ni aanniarutiqarnia amirijaujukhaq munarijaujukharlu. Nunavunmiunut, akpangaatqijat munaridjuhit avikturvingmi munarijauvaktut, kihimittauq taapkua puqtutqijat munarijaujukhajut avikturviup hilataani munarijauvaktut.

Puqtuningit Munaridjuhiit Inutuqait Inirnikhaallu		
Puqtuninga	Qanuriurniaqtut	Ikaarniit munarujaujuq
1	Munarijaujuq nanminirmini aihimattaaqtuq ilaani ikajuqtauvagluni ilaminit imaalul/luunniit aihimajunik munaqtijunit piliriakhakkut.	0-4
2	Munarijaujuq ikajuutiqariaqaqqat hangugiamini, pitquhia ihumaaluutaukpata imaalul mikijumik akhuunngituq ikajuriaqaqqat, tamaita aihimaluni pittaqqat ikajuqtauqattaghuni aihimajunik munaqtijunit piliriakhakkut imaalunniit najuqtauvinggaq.	4-8
3	Munarijaujuq munarijaujuqhaq ikajuqtaujukharlu aihimaluni ikajuqtauqattaghuni aihimajunik munaqtijunit piliriakhakkut imaalunniit najuqtauvinggaq.	8-12
4	Kinaliqaak munarijaujuqhaq ikajuqtaujukharlu avatqiniqqagu aihimaluni imaalul iniqhariaqaqtuq munaqhikhaaqarvingnit.	12-16
5	Kinaliqaak ikaarnini 24-nik amirijaujukhaq munarijaujukharlu. Ilauttaarunaqhijut Nunavunmiut ilitturijauhimajut timinsa ihumarlungnarniq.	24
Huiqtuqarniit Munaridjuhia	Ikajuutikhak pivaktakhat munaqtuvaktunut tadjaqaffuk unaguiqhiringat havaaminit ilaujuni munaqhinikkut.	

Kangiqhittiariangat idjuhia Inutuqainnik munaqhiniq hailimiajuq Nunavunmiunut (imaatut munaqhikhaaqtaujut ukualu munaqhihimmaqtakhaujut), ataani avitiqtaujut. Atauttimut, inuqaqtiaqtaaqtut ikajuqtakhatik 90-nngujut Inutuqait munarikhaaqtakhaujut.

Nunavunmi, 44-nngujut igliit haavitauhimajut, imaatauq ilaujut 46-nngujut haavitauhimajt hilataani avikturviup. Una munaqtaudjuhiit tamainnit ukunani munaqhiviini najuqtaujut:

Nunavunmi, Inutuqait munaqhiviit ukuangujut:

3 Munaqhihimmaarviit
(inuqaqtuq 28-nik munarijaujut)

2 Inutuqait Aimaviit
(Inuqaqtuq 16-nik munarijaujut)

Hilataani Nunavut, Inutuqait munaqhiviit ukuangujut:

Embassy West Inirnikhaat Najurviat
(inuqaqtuq 46-nik munarijaujut)

Inutuqait Munaqhiviit Nunavunmiunut

Najurviat Atia	Najurviat Nanminia	Najurviat Aulpkajia	Nayugaa	Munaqhidjuhia Puqtunia	Nombre de lits
Andy Aulatjut Najurvik (Inutuqait Aimaviat)	Kavamatkut Nunavunmi	Nanminiuyut kuapuriissait	Arviat	2-3	8
Ikaluktutiak Munaqihikhimmaarvik	Kavamatkut Nunavunmi	Kavamatkut Nunavunmi	Ikaluktutiak	4	8
Uqhuqtuuq Munaqihikhimmaarvik	Kavamatkut Nunavunmi	Kavamatkut Nunavunmi	Uqhuqtuuq	4	10
Iglulik Munaqihikhimmaarvik	Kavamatkut Nunavunmi	Kavamatkut Nunavunmi	Iglulik	4	10
Pairijait Tugumivik (Inutuqait Aimaviat)	Kavamatkut Nunavunmi	Nanminiuyut kuapuriissait	Iqaluit	2-3	8
Embassy West Inirnikhaat Najurviat	Nanminiuyut kuapuriissait	Nanminiuyut kuapuriissait	Aatuva, ON	5	46

Tamaita munaqhihimmaarviit munaqhikhaarviilu najurviit iluani Nunavut nanminirijaujut Nunavunmi Kavamatkunit. Pingahut munaqhihimmaarviit aulapkaqtajut Nunavunmi Kavamatkunit havaktuqahutik Nunavunumi Kavamatkut havaktiujunit, imaalu pingahut munaqhihaarviit unalu Inutuqait munaqhivit aimaviit aulapkaqtajut nanmiqaqtunit timiqautajunit. Nunavunmi Kavamatkut Aanniaqtailijitkut Munaqhihaarviakiqijit pivagait tamaita tamangni najurviujungni.

Munaqhihimmaarviit aulapkaqtajut Nunavunmi Kavamatkunitm havaktut Nunavunmi Kavamatkunnut. Pingahuujut Munaqhihimmaarviit Nunavunmi, atauhiq Ikaluktutiami, Uqahuqtuumi, Iglulingmilu. Munaqhihimmaarviit (CCC) munaqhijut Inutuqainnik ajurnaqtut munaqhidjuhikhaat najurtauvimi munaqhihaaqtaujukhat ikajutaugiangat, (munaqhiniq puqtuhia 4). Tamaita munaqhihimmaarviit atauhirmik inuukhaalimaitunut huirjuqittunut munaqhiviit.

Akia aulapkauhagiut ukuat pingahut munaqhihimmaarviit avatquvjaniaqtaa \$10 milian taala ukiungani 2022/2023 imaalu hivuniptingni qanillugu \$11 milian ukiunganut 2023/2024 ukiungani aulaviagut.

Malruungujuk Inutuqait Aimaviit Nunavunmi, Arviam Iqalugnilu. Pairijait Tugumivik Inutuqait Aimaviat Iqalugniittuq unalu Andy Aulatdjut inmik Munaqhiviat Arvianiittuq. Tamangnik ukuak igluqpak nanminirijaik Nunavunmi Kavamtkut (havaktauvaktuq Nunaliningni Kavamlirijitkut imaalu aulapkaqtahimajuugaluaq Pimaksilrvik Timiqut Marsimut 31, 2024).

Ukkuat Inutuqait Aimaviit inuqaqtajut 8-nik munaqhijaujunik tamainni imaalu akpangajuq munaqhidjuhia (munaqhidjuhia puqtujuq 2 unalu 3) iglumi, ikajuqtauluni inuujamini aihimaluni. Vapjuriari 2024, 7-nngujut utaqqijut Inutuqait aimavikhamingnik.

Pimakslirivik Timiqut

Qangannuamut, Pamikslirvik Timiqut, ikajuutiutinik Igluligaarjuk Pivallianirmut Timiqutip, ilauhimajut aulapkaiblutik manuqhihimaarvik unalu munaqhikhaarvik Nunavunmiunut taimainnut ukiulingnut. Havaktiat aulapkaijuq iglumigni munaqhiviit Igluligaarjungmi, Kangiqhinirmi, Arviani, Iqalungnilu. Najurviit Arviani Iqalingnilu Inutuqainnarnik munaqhvaktut.

Nunavunmi Kavamatkut kaatulaakkut aulapkauhiagut malruuk Inutuqait Aimaviit imaa akia \$4,421,887 ukiunganut 2022/2023 ukiunganai aulaviagut. Iqalungni Inutuqait Aimaviat maniqautiqaqtuq \$2,24 milian imaalu Arviat Inutuqait Aimaviat maniqautiqaqtuq \$2,2 milian ukiunganut 2023/2024 ukiunganai aulaviagut.

Embassy West Inirnikhaat Najurviat (Embassy West)

Embassy West, Aatuva ON, aulapkauhia imaatut munaqhikhaarviubluni Nunavunmiunut. Munaqhittaaqtut taaokuninnga ajuqhautijunik munaqhiuhinik imaalu taapkununga aanniaruhiagut munaqhiutiqarialingnut ikajuqtinqarianginnut (munaqhidjuhia puqtujuq 5). Vabjuriarimi 2024-mi, Embassy West najutuqaaqtut 72-nik munarataujukhanik Nunavunmit. Taamnatuangujut Nunavut hilataaniittuq humi Inutuqait munaqhikhaaqtauqut Nunavut Kavamatkut akiliqtuqtaat. Nappaqhimaqjalluannginmat imaalu havaktukhaqallanngitunilu Nunavunmi, Embassy West avaliituuq Inutuqait tamisalgit Ihuaqtumik munaqhijaadjuqtaaqqtut ikajuqtinqaaqtut (imaatut, ajuduhiqaqtut munahit, 24-ikaarniini munaqhini).

Nunavunmi Kavamatkut nutqautaitumik kaatulaalik Embassy West-mut. Hadjattauq, akitutilaanga akitlaangakiaq Nunavunmi Kavamatkunnut Inutuqainnut munaqhijaujunut Embassy West-mi aktilaanga \$16,800 atauhiq tatqiqhiut. Jaanuriuri 2024-mi Aanniaqtailijitkkut akiliqtuiniaqtut \$1.1 milian tatqiqhit atuhirmi mumariutaigut Embassy West-mi. Ilahimajaat una akitunia akittuhimmaarniaqtuq.

Aallat katujjiqatigiit ikajuqpaktut

Malruuk ilaujukhak katujjiqatigiik, Aatuva Aanniaqtailinirmut Ikajuqtiiit Havaagut (OHSNI) unalu Tungasuvvingat Inuit (TI) ikajuqtuvaktuk munarijaujunik Embassy West-mi. Aatuva Aanniaqtailinirmut Ikajuqtiiit Havaagut uqaqtiunikkut ikajuqpaktut nunarijaujunik Embassy West-mi. Aanniaqtailijitkut kaatulaaqaaqtut Tungasuvvingat Inuitkunik uqaudjiujaangita pitquhilirijaangita Embassy West-mi munarijaujunik. Tungasuvvingat Inuit maniliuqtiunngittuq katujjiqatigiit.

Hivunikhami Munaqhivikhat

Nunavunmi Kavamatkut ihmajut angmaqhigiamngni nutaanik munaqhikhaarvikhamik Kangiqhinirmi 2024-mi. Una igliqaqtaaqtuq 24-nik iglinik imaalu havaktauniaqtuq munaqhigaangita puqtuniinik 2-3 ikajuqtauniaqtunik inuuhiit. Una najurvikhaq pittaarniarlutik puqtunii 4 unalu 5 munaqhidjuhiit. Nunavunmi Kavamatkut pijukhaujullu angmaqhilutik munaqhikhaarvikhamik Ikaluktuitami Iqalungnilu, taimaa munaqhikhaarviqarniaqtut tamainni avikturviinni.

Havaktukhanik ihariahungnaiattumik Kaniqhinirmi munaqhihaarvikhaq, Nunavunmi Ilihaqpalliarvik, maniqautiqaarlutik Aanniaqtailijitkunnit, Laisikhautiqaqtut Ihuaruhitikha munaqhinik piliriakhanik Kangiqhinirmi ukualuttauq Inungnik Ikajuqtuijt Havaktut Piliriakhamik. Ajuiqhautiniaqtat Inuit aanniarnikkut ajuiqdjuhiiliit havaanginik taimaa iniqhaliurumik havaktikhaqarniaqtut nutaanik angmaqtaukpat Kangiqhinirmi munaqhikhaarvikhaq.

Ukuat havaktaujut aallanguqtinniarunaqtaat qanurinninga havaakhiallu nanminiqaaqtut timiqautit munaqhijut Nunavut Inutuqainnik.

Ihuaqnighakkut Piyumayauyut Iniqtauyughallu

Inutuqait Inirnikhaallu Qanuriliurut naunaiqhiyuq qulit tallimallu ilaudjuhijutaujut pijumajangit. Tamaita ukuat pijumajaujut havaktakhait Nunavunmi Kavamatkut, aallallu havagiit, ilihimajaangita Inuit Inutuqait inutquariangita Pihurijauluni Nunavunmi.

INUTUQAIT INIRNIKHAALLU QANURILIURUT NAUNAIQHAIHIMAJUT UKUNINNGA PIJUMAJANGIT PIJAKHAILLU:

Inutquarniq Nunavunni

- Angiglitirlugit inutuqait-najurviit unalu ikajuutait nunallaani
- Angiglitirlugit ihuaqharlugit aimaviini munaqhiniq unalu aanniarnikkut ilaujut ikajuutit
- Nakuujunik ihuaqtuniglu igluqaqtillugit unalu ilaujut ikajuutikhait Inutuqait

Amiqhilutik Inutuqainnuk

- Kiudjutaujuq naglikhaatihuiqhugit Inutuqait
- Ilahimalutik Aannirnailrumi ilirlutik Inutuqait
- Aannirnaitumi upaktauvikhat

Inuit Qaujimajatuqangit

- Tun'ngaviqaqhutik Inuit Qaujimajatuqanginik imalaq amigairjuumilugit Inuit havaktut

Ihuaqhahimajut Piliriangit Ikajuutait Inutuqainnuk

- Katujjiqatigliurlutik ikajuqtunikkut
- Ikajuqhutik Inutuqainnuk Kaimajiralaat piliriakhallu
- Ilahimalutik Inutuqait aannirnaittumi agjaqtaudjutinik
- Ilahimalutik Inutuqait niqainaqariangita
- Ikajurlugit Inutuqait ilaujaangita piliriarutini, ikajuutijunit ikajuutinillu
- Ihuaqharlugu uqaqataudjuhiit Inutuqainnuk

Aanniaqtailinirmut Nunallaat

- Ikajuqtait mamaharniq nunallaaptingni
- Ilingajailutik

Nunavunni Kavamatkut ikajutigiiglutik Nunavut Tun'ngaviglu piqaliriangat piqaliriamingni pingahuujut illigiiglutik Kanatami Kavamatkullu ilihimajamingni tutqikhattiamik atuqtaujaanganu una qanuqriliurut.

INUTQUARNIQ NUNAVUNMI

Ikajurlugit pipkalirlugit Inutuqait inutqualiqtut ihumaalutattumik nunallaamingni, pijukhaujugut nakutqijanik Inutuqainik-munaqhidjuhiit piliriajakhat, najurvikhaannik, aanniaqtailinikkut ikajuutait Nunavunmi. Kiujakhavullu iglutigut ihariagijainnik.

Qanuriliurutip hivulliutijakhait ikajuutaujukhat inutqualitunik Nunavunmi ilaujut angiglitirniit Inutuqait-munaqhiviit najurviit nunallaani, angiglitirlugit ihuarhaarlugit aimaviit munaqhiniq unalu aanniaqnikkut ikajutikhat, inaamajut ihuaqtullu igluit unalu ilaujut ikajuutit Inutuqainut.

Angiglitirlugit Inutuqait-Najurviit unalu Ikajuutait Nunallaani

Hunanik Tuhaajugut:

Tamaini Avikturviini Inutuqait Katimagamik, Inutuqait uqarijait ihumaaluutitik ukunuuna Inutuqait-munaqhdjuhiit ikajuutaillu nunallaamingni. Ukuat ilaujut ihariagijaat Inutuqait-munaqhiviit najurviit tamainni nunallaani, aimablutik-munaqhiviit ikajuutat havatiqaqtut ajuiqhaqhimajunik munaqhijit-havaktut, ajuiqhaqhimajut aanniarnikkut uqaqtijut, imala aanniaqtunik kivgaujut ihariagijaupat.

Ukuat ikajuutit pigiaqqaqtait Inutuqait inuuttariangita nunallaamingni, munarittiaqtaublutik, ilihimaliqhutik aanniarnikkut ihariagijaatik pijaujut. Uqaqtut qilamiurlutik ihuaqhaqtakhaujut ukua ihumaaluutaujut hadja.

Inutuqait pijumattiamingnik pilutik aanniaqtinikkut pipkaqtajut humilu aanniaqtailiniliariamingni. Ihumaliurumajut inmikkut, aanniaqtulirijiinaungittunik inmingnut ihumaliuqtunik. Tikitkumikkut ihariahulirumik aanniarutimikkut ikajuutikhaanik, nuutitaujumanngittut, kihiani, ikaarninik 24-ni munarijaujumajut nunallaamingni. Pijumajullu 24-nik ikaarniqatunik tuqunianirmut munaqhijaulutik nunallaamingni.

Nunavunmi Kavamatkut pijumajut angiglidjuhiagut Inutuqait-munaqhinikkut najurviinik ikajuutainik Nunavunmi nunallaani. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Havagluta munaqhikhaakkut parnajautinik havagiamingni amigiarlugit Inutuqait-munaqhinikkut najurviinik inikhainik nunallaani ihmagiblugin hivunikhami Inutuqait.
- Iniqtiqhugu hanajaujuq Kivalliq Munaqhikhaarvikhaq najurvikhaq.
- Qilamik hanajaujuq Qikiqtaaluk unalu Kitikmeot Munaqhikhaarvikhaq.
- Himmiqtaulutik munaqiqarvik imaa pinghuulutik nutaat munaqiqarvik ukiuni hitamani tallimaniluunniit malikhugu annganik niuviutit munaqiqarvingnik.
- Nakuuharlugit hadja munaqhihimaarvit Nunavunmi.
- Maniqautit tutquumaviutait aanniaqtulirivikhat nappaqtajukhat (qaritaujakkut munarijauniq, aanniarnikkut kangiqhidjuitiit, najurviit imala ikajuutit) unalu aanniarnikkut haaktulirijit.
- Ilitturinahuarlutik aallakkut pijakhautit nunallaani Inutuqait najurvikhaat munarijaulutik, ilaujuq kavamaniuungittut aulapkajit najurvikhat aallakkut pijakhautit.
- Ilitturinahuarlutik aallanik idjuhiinik nunallaani munaqhikhaarvikhanik, ilaujuq kavamaniuungittut aulapkaidjuhiit unalu ikajuqtauhiit inutquavikhat pijaamingni.
- Huli hanalutik tuqujuqiliqtunut munaqhidjuhiit ikajuutikhat, ilaujut amirijikhat ikajuqtiiit unalu humiliqaak pijaaqqata nunallaamingni.

Angiglitirlugit Ihuaqharlugit Aimaviini Munaqhiniq unalu Aanniarnikkut Ilaujut ikajuutit

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait pijumajaat amigairlugit aimavini-munahiniq ikajuqtiihaililutik ihariagjajaugumik. Ajuiqhaudjaulutik pijumajait aimavini-munahiniq havaktut aallatqiinik ikajuqpagiangita iglumik halummaqtigunginaqhimattumik. Aimaviit-munaqhiniq havaktiit pulaaqattaqtukhaujut Inutuqainnut hailihimalutiglu tuqhulautaugaangamik ihariagjajugaangamik.

Ukuat aimavini-munahiniq havaktiit ajuiqhaqtuikhaujut ikjuriamikkik Inutuqait ikajuqtautigijumajainnik imaalu ilihimajukhat qanuqtut pijaangita Inutuqaup tamaagut nakuunkhautaa imaalu ihariagjait: halumajaamini, niruttaaqtait, ihumaaluutait, tunin'nguuuhialu. Aimavini-munahiniq havaktiit ajuiqhautijaujukhat ilitariaangita inutuqaq ihuaqtumik naamajumik ikajutaugiakhaa.

Inutuqait uqaqpaktut pulaaqtauqattaqtukhat aimavini-munahiniq havaktiinnit, ihumarlujuliqijinit, inulirijinit, ilamingnillu. Pijumajut aimavini-munahiniq havaktiit tamaitalumunaqtuvaktut qilanaaqhimattumik najullaglugit uqaqtigillaglugillu. Pulaaqtuqattaqtuqarumainnaqtut.

Inutuqait tamainni katimagamik uqaqtut ihariagjait ajuidjuhiqaqtut aanniaqtulirinikkut uqaqtiqarlutik taaffuma uqautittaqaqtinik aanniarutiitigut, tukirnaqtumik kangiqhinnaqtumiglu. Ukuat uqaqtijuut ajuiqhaqtukhaujut imaa ajuidjuhiqaqtut aanniaqtulirinikkut tainiinnik, tamainnik timitigut, imaalu unniutijaqaqtat huuliqaaglu, havautituuhii, qaffiqturluni, imaalu qanurinniarutingit havautinit tunijahimajunit.

Inutuqait uqaqtut ajuqhautiqaqpaktut aulariamingni aanniarviliaqhutik taaktiliaqhutik hilataani nunallaamingnit. Ikajuqtiqariaqaqtut uqauhingit happutauvangmat, qakugunikkullu, imaaluhinktarviini tingmitikuurniit ihumalungnaqtut.

Uqarijaillu inmik pijumajut munaqtikhamingnik aanniarviliarumik titirariiqhimajunit atiinnit ihuiqtuujunik inungnit nakuujumik aanniarviliarumik munaqtikhalirijinit. Pijumajut kimik ihuarijamingnik imaalu ukpirijamingnik munaqtimik – kinaliqaak ilihimajaat ilihimajaqtiglu. Munaqtijut ilagijariitaa – ilaani ihuatqijaaq qanitpallaqtumik taaktiliaqatigigiangat humi aanniarviliaqtuq tuhaaniarumi haprinatunik aanniarutaigtu.

Ilitturiuummiriangat kangiqhittiarluni qanuridjuhimigut, Inutuqait ilailu kagniqhidjutikhaqaqtukhat imaalu qaujimalutik ajuiqharlutik ajuqhautijaujunik, Alzheimer's unalu ihumarluktut taminsa.

Ilagiit tunijaujukhaujut atugakhanik ihariagjamingnik munarijaangita inuit ihumarluliqttut taminsakkut. Inutuqait ilatiglu kangiqhimamajukhat ukuat aanniarutit ajuqtautiqaqtut imaalu ajuiqhautijaulutik qanuqtut munarijaangita. Una mikhiuuminiaqtaa Inutuqait ihumaaluutingit, nalujatik, ihumaluutiqarnaktut, piliriangita nakuuhijuumirlutik ihumarlunirmit. Ilagiit ilaalu inmik ikajuqtiqariaqaqtut munaqhijut inungnik ajuqhautiqaqtunik.

**Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut angiglijuumirlugit nakuuharlugit
aimaviit munaqhiviit imalu aanniarnirmut ilaujut ikajuutit
Inutuqanut, ilaujut ajuidjuhikkut ikajuutit nunallaani. Ikajuriangadjuk
una piniaqtaktik, piniaqtugut:**

- Havaglutik munaqhihimaarvingnik huliniarutinik parnaijautinik ikajurianginnik Inutuqait inutquariangita inuuttiarlutik inuuhiqariangita.
- Hanalutik auladujutikhait aimaviit munaqhiviit unalu aallat munaqhiviit pulaaqtillutik.
- Hivitujuummiqtumik aimaviit munaqhiviit piliriakhat unalu ikajuutit haililutik, 24-ni ikaarnini ubluni, pijariaqaqqat.
- Ajuiqhautilugit havaaniktillugit aimaviit munaqhiviit nunallaani amigairjuumigiangita piliriarutit ikajutaillu Inuktut.
- Havaglutik taininik ajuiqhaujiniq, pijariaqaqqat, havaktunut munaqhijiujunut ikajuqtiujunut Inutuqainnik.
- Havaglutik pihimalutik titiraghimajunik ihuarijauhunik munaqtiujukhanik taapkuninnga ikajuqtaaqtut Inutuqainik aulaatutitigut taaktiliarutikhaigullu.
- Ajuiqhautilugit amihut Inuit aimavingni munaqtiujukhat, ihumarluliqijukhat, inulirijikhat. Imaalu aallanik munaqtiudjuhnik.
- Amigairjuumilugit piliriarutikhait nutaanut Inmigit Ikajuqtikhanut piliriarutit, Ihuarutaujut Munaqhit Ilitarijaudjutilgit unalu Amigiarlugit Inulirijit Ikajuqtijuut ajuiqhautikhat.
- Uqarivaglugit qaujimadjutiit taminsakkut uvuunalu Alzheimer's ukunaniglu titiraghimajut taiguagkhait Inuktut.
- Maniqautiqaqtihimmaarlugit katujjiqatigiit aulapkjut ajuqhautiqarnikku qaujimaningit ajuiqhautikhat ilaujullu ikajuutit.
- Ikajurlugit hanajut ajuqhautiqarnikkut ajuiqhauhiit Inutuqainnut, ilagiinut, imalu tamainnut Inutuqait-munaqhiuhiigut amiqhijut.
- Ikajuutikhaqatijuumilugit Inutuqainut ilagijainnullu munaqhijiujunut kimigliqaak inuujuq ajuqhautiqaqhuni.

Nakuujunik Ihuaqtuniglu Igluqaqtittillugit unalu Ilaujut Ikajuutikhait Inutuqait.

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait uqaqpaktut ihariahuktut iglutigut amigiaqtukhat nunallaamingni hanahimajut nalaumablutik ihariagijainnut inutquaqpaliablutik. Iglutik aannirnaittukhaujut itirviulimaittuni, imaalu akhuuviuhimaittumik ilamingni igluqatiuqujauluni.

Inutuqait inmik inuuvikhamingnik ihumaliurumajut, qanurituni igluqarlutik, kinalu igluqatiginiaqtaqtik. Igluqarumajut aallanut atanngitunik hanahimajut pijumajainik Inutuqait tamainni nunallaani.

Inutuqait igluqaqtitauniaqtut ihariagijamingnik, ihuarijamingnik itirviunginalimaitumik. Ukuat aimaviit unaguiqhivijukhat humi inuujaamingni haminnaqtumi. Igluit iniqarniaqtut pitquhilirivikhamik ihuaqhaqtauhimalunilu.

Inutuqait kavamatkunit namminimingnik igluqaqujauhimajut ikajuqtikhailiurniaqtut iglumingniitaamingni.

Ajuqhaitqoijaujunik maniqautinik ikajuutikhaqaqtukhat ukunannga nanminirnik igluqautinik piliriakhanit naamagijaangita akiit (Ikumadjutit, qulangajautit), unalu qakugunnguraanga akiliqtakhat (iglaat unaluunniit uqhurjuaqarvii himmauhiqtaulutik). Inutuqait imalu ikajuttaugialgit hanajauhimaarlugu ihuaqhaqhimaarlugu (pualrihaqtugu aput, ikiqtatuniglu).

Tamaita igluit idjuhiqaqtut hanahimajullu Inutuqainnut majuaviqarlutik ihuaqtukhaujut. Naluamajukkut piutait, hilataani tungmirait ikittukhat, imaalu iluani tungmiraillutik tungmiraqqukittutik. Aannirnaittumik, tamaita iglugat malrungik hilamut ukkuqaqtukhat.

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut nakuujunik ihuaqtuniglu igluqaqtittillugit ualu ilaujut ikajuutiinut Inutuqainnut. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Hnalutik iglukhanik imaalu aallatqiinik hanattaaqtanik inutqaqliqtunut inungnut imaalu inuit inuujut ajuqhautiqaqhutik ilaujut uvani Nunavut 3000 Qanurilliurut.
- Ilaupkaraanginarlugit Inutuqait iglut idjuhikhaatigut hanadjuhikhaatigut.
- Idjuhinga hanadjuhialu iglukhat Inutuqarmut(nut) naluamalutik itinnariavikhat aannirnaillustiglu pijautqujaudjuhiit.
- Ilihimalutik taapkua iglukhat hanajauhimajut Inutuqainut naluamalutik itinnariavikhat aannirnaillustiglu pijautqujaudjuhiit.
- Ikajuqtaa hananaqhivia unalu ihuaqhaqattariinnia Inutqait aimaviit.
- Naunaiqhainiit uuktuutikhat Inutuqainut pijaangita Nunavunmi Igululiqijit igluqautit nanminikhanik piliriakhat.
- Havaqatigilugit Nunavunmi Ilihaqpalliarviat atuquinikkut atiliurniq talvunga iglunik hanajiujunut piliriakhaq unalu angigliuumiqhugu Ajuidjuhiit Hanajiujukhat piliriakhaq.

AMIQHILUTIK INUTUQAINNIK

Ilihimalutik Inutuqait inuujaangita ihuaruhukhutik nunallaamingni, pijukhaujugut amirittiarlugit Inutuqautivut naglikhaanirmiit ilihimalatalu ikajuutikhaqaqtut ajuqharjuarnikkut.

Qanuriliurut hivulliutingit pinahuaqtangillu amirittiarlugit inutuqautivut ukualu uqaqhugit munarilugit naglikhaarnirmiit, aannirnailrumi ilirlutik, unalu aannirnailrumik itirniarvikhaat.

Kiudjataujuq Naglikhaatihuiqhugit Inutuqait

Hunanik Tuhaajugut:

Ajuridjutit taapkualuat Inutuqainik naglikhaatitautaujut. Qilanaarnaqtuq ihuariagijaujut amirittianilit ikajuutilu Inutuqainut naglikhaaqtitauvaktut nunallaamingni. Inutuqait haahimaliqtut ajurnaqtunik pitqujaujunik qinngijaamingnik ajurnautigivagait. Amigaittut Inutuqait qanurunaatitauvaktut, pipkatitaqhugit imalaal iqhinaaqtaublutik inungnit maniilliutunit pijaamingni ajuridjutimingnut. Inutuqait naglikhaaqttivaktunik aimavingmingni kihimi ihumaaluutigivagait naammagiakhaita.

Inutuqait pijumajut nunalit qaujimatqublugin Inutuqait naglikhaatitaujut maligalirinikkut ihuittuq, ihuittuq nunavunmi, imalaal akiraujuq Inuit Maliganginni (Inuit Maligait).

Inutuqait ukpirijamingnik inungmik uqaqtitarumajut, taaffuma qilamik haputiutaqtuq ajuqhaqtitalirumi naglikhaaqtitaulirumiluunniit.

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut kiulugit naglikhaatitaililugit Inutuqainut. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Nunalit qaujimapkarlugit aaniqtaujut qanurliaak Inutuqainik naglikhaaqtilugit ihuinaarutaujuqataani Nunavunmi Inuillu maligainni, ilaujullu nunallaani puqtuhiiq qaujimaniarniq piliriakhut.
- Naunaiqharlugit aatuqtillugit nakuuhautit qanuqtut Inutuqait ilitturipkautikhait naglikhaarnikkut aturniarlutik ajurnaitiqjanik, kajumiktut, ihuatqijallu.
- Ilihimalutik Inutuqait qaujimajut Ilagiinik Naglikhaatitainiq Hapitiuniq Pitqujaq ilaudjuhilik atugakhaat hadjakaffuk ahinunngaqtillugit naglikhaaqtitijut Inutuqait igluinit ataani Amigaqhuniq Aanniqtailiniq Tiliurut, aallallu ihuaghautikhait, unalu ikajuqtirlutik Inutuqait uvuuna tiliurutikkut.
- Atuqtajukhaliurlutik maliktaujukhanik ukunani maligalirinirmut tigumiaqtut pihimatqulugu naglikhaaqttijuuq nunarijauluni ahini Inutuqaup igluanit.

Ilihimalutik Aannirnailrumi Ilrlutik Inutuqait

“ Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait uqaqpaktut tuquffihukpaktut kikiviugaangamik, iqhitaaqttaublutik, imaalu qanurunaaqtitaublutik, ukunuuna pijuqablutik maningnik ajuridjutimingnut pidjutikhamingnik. Inutuqait tuquffihunailrumi nunallaami najurviliavikhaqarumajut qimaagumik aimavingmingnit. Nagliqhaaqtitijitik najurvikkhaqajaat, imaatunngittuq Inutuqaq qimaaluni aimavingminit.

Inutuqait qimagiqaqarumik naglikhaataimingnit, aannirnairumiittukhat qimaavingni naglikhaaqtittijitik ahinianit.

Nunavunni Kavamatkut piniaqtut ilihimalugit aannirnailvikhaat Inutuqait. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Ihuaqharlugit maniqautit ikajuutaujut aannirnailrumi qimaavingni Inutuqanut nunallaani.
- Piqarlutik ihuaqtumik Aannirnailrumi Aimavikpiliriakhaq Inutuqanut nunallaani.

Aannirnaitumi Upaktauvikhat

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait uqaqpaktut ajuqhaqpaktut itirviugiangita amihut aimaviit nunallaalu igluqpait imaa amigaitpallaanik tungmiraqarmata pihuinarviittutik, nunainnaujunilu paanginnik, umalu qajumiktut majurautiqalluannginmat. Ihumaluutigijaalu itiriamingni Inutuqait nangugiamingni ajuqhautiqaqtut imaalu inuit inuuujut ingutaariamingni ajuqhaqtut, ukua akhalualgit ikhivautat.

Inutuqait ihumaalugivagait qanurinningit apqutit nunallaamingni pihugviinmata, qaangit apqutit tutqiittut, imaalu apqutit munarijauttiajuittut pualrihaqtaujuittut. Taimaa pihugiamingni aannirnarniarmat imaalu ihuiguuhukhutik uhittiraangamik akhaluutini.

Nunavunni Kavamatkut piniaqtut ilihimalutik aannirnaitumik pijaamingnik Inutuqait.

Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Ilihimalutik igluit ukualu nunallaani igluqpait itirviuttaaqtut. Ukua ilaujut pihugviqarlutik igluqpait, qilamik majuarutaiqarlutik aimaviungittuni qaligiinik natilingni igluqpani, ukualu hiniktarviit.
- Ilihimalutik nunallaat apqutait atuinarialiujut aannirnaitumik. Una ilaujuq apqutit pualrihaqtauvaglutik, aputaijarlugit hikuijarlugit, iliurarlutik pihugvikhanik.

IHUAQHAHIMAJUT PILIRIANGIT IKAJUUTAIT INUTUQAINNUT

Ilihimaniarlutik Inutuqautivut pipkatitaujut tutqikhautiqarlutik ihuaqhaqhimajunik piliriakhanik ikajuutiniglu, ilihimajukhajugut turaaqaqtunik atugalkhanik ikajuutaujukhat inutuqainnut piliriarutaigut ikajuutaigut nunallaaptingni.

Qanuriliurutini Hivulijukhat piniaqtailu pijaamigni ihuaqhautilingnik piliriakhanik ikauutikhaniglu ikajuriangita Inutuqait ihuaqhautikhanik ikajuutinik, amigaijuumilugit ikajuutikhat Inutuqait kativajralaat unalu piliriakhaqarniq, ilihimalugit Inutuqait ihuaqtumik aannirnaitumik hangudjutinik, ilihimalutik pivagiangita niqainnarnik, ikajurlugit Inutuqait aturiangita piliriakhanik, ikajuqtinik ikajuutiniglu, nakuuharlugit uqaqatauhiiit Inutuqait.

Katujjiqatigiliurlutik Ikajuqtunikkut

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait pijumajut nutaamik Atan'ngujautiqarnirmik inutuqainut havaglutik Nunavunmi Kavamatkunni. Kangiqhipkautijakhaa Atanirjuamut una Atan'ngujautiqarniq havaarilluarniaqtaa ilihimalutik taamna Katujjiluta Pijariaqaqtuq piniaqtait Inutuqainut pijariqqata. Havangniaqtut havagviigullu imaalu maniqautiqarlutik Nunavunmi Kavamatkunni havagviitut. Atan'ngujautiqarvik Inutuqainut uqarvijakhaat Nunavunmi Kavamatkut uqarvijajaamingni Inutuqainut uqaqtigiinikkut, ihuarijaunikkut, tutqikhainikkullu.

Amigaittut Inuit Inutuqait aallagiinnaqtait kavamatkut atan'ngujait taimaa inuuhimagamik angigliqtihutik. Inutuqait pijumajut katujjiqatigiinik inmingnut turaangajuni uqaqtijuunik inmingnut, pitquivaglutik, unalu initturiffaararlutik angiglijuumiqtuni aallanguqtuni ihariagijait. Inutuqait pijumajut Kanatami Kavamatkut Nunavunmi Kavamatkut Inuit Tapiriit Kanatami, unalu aallat Inuit ikajuqtit katujjiqatigiit hilaani Nunavut pinahuarlugit tiliurutait tunivagait. Pijumajut tammalimaittuq maniqautilluaq turaangajuq uumunga maniliurutaunngitunut katujjiqatigiinut.

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut havaglutik havaarilluarniaqtait Inutuqait Atan'ngujautiqarvia unalu ikajurlugu havauhia ilikkuuniq uqaqtuniat katujjiqatigiit. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Havaglutik Atan'ngujautiqarvik uvani Kavamatkut Nunavunmi Kavamatkut imaalutik tutqikhailutik Nunavunmi Kavamatkut uuktuqtait qivgaqtuutivlugit Inutuqait.
- Havaglutik iligiingnikhamik Inuit katujjiqatigiinik, maniliutiunngitunik katujjiqatigiinik, nunalngni kavamatkunni ilihimalutik uuktuqtut atuqiblughit qanuriliurniq pijakhait.
- Ikajurlugit maniqautillualgit katujjiqatigiit Inuit Inutuqainut Nunavunmi, humi Inutuqait inmik uqaudijijiqaqhutik hilataanit kavamatkut.

Ikajuqhutik Inutuqainnut Kaimajiralaat Piliriakhallu

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait pijumajut katimavikhamingnik turaangajumik atuqtakhamingnut, imaaalu nanminirijaqtik. Aturniaqtaat najurviat inuhilirinirmut pidjutinik, ilihailutik pitquhimingnik, uqaqatigiiglutik, inungmiulutik, nunallaami niripkailutik, imaaalu katimainnariamingni. Una Inutuqait najurviat qitqaniuniaqtuq katiimagaangami inuulrammiilu nunaqatitiglu. Najurnik ikajurnaiqtuq mikhijuumigiangat tuninnguhuniit avaliinggauhiiit, unalu Inutuqait niblijukhigiangita hunanik atautiniuhiigut nunallaaqtik.

Inutuqait uqaqpaktut Inutuqainut katimajiralaqaqtukhat tamainni nunallaani. Nunguttailinirmut, ukuat katimajiralaat maniqautiqalluaqtukhat imaaalu ihuaqtumik aulapkaujukhallu havatiqarlutik tutqikhajimik titiqqiqijimik taapkununga havaktunik. Tutqikhajiji inutuqait uqarvigivikhaat nunallaamingni – katittaaangita ikajuqtaudjutikhajigut uqariangitalu kavamatkut havaktiinut havagviinullu. Inutuqait nipigijait. Taapkunuuna Inutuqait katimajiralaakkut, kavamatkut ajurnaitumik pijaangit Inutuqait uquaudjiginiaqhugit. Tutqikhajiji tutqikhainiaqtuq hulildjutikhainik Inutuqait: maniqqami imaaaluunniit nunallaami, quvianatukkut havaakhauhiniglu inuulrammiilu.

Inutuqait uqaqpaktut ahinunngaugiami ihumaaluutimingnit nunallaamingnit nakuuhqahtaujuq. Nakuhqaqpagaa inuuhiqtik. Maniqqamiitkaangat nakuujuq Inutuqait ikpingnaqtunik Inuit pitquhiniik uqautijaangita inuulrammiit, imaa talvani pijauhimangmat. Imaa hakugikharniq ihumakkut tamainnut.

Intuqait ilauhimmaarumajut taimanimit hulidjutini maniqqami, kihimi amigaittut aulaarutaittut. Maniqqamunngaudjutiqarialgit. Una imaa inuulrammiuttaaqtut aullaqaqtigilugit ihuaqtunik aullarutiqarlutik pijaaqtait Inutuqait autqtakhait tamainni nunallaani.

Inutuqait uqaqpaktut pigiaqaqtut avikturviit Inutuqait katimalutik ukiuk malruuk aniguraangita qaujimajamingnik uqarilugit, uqaqatigiiglutik, ajuiqhaudjilutik. Pijumajut uqaqatigiiqattarlutik Inutuqainut aallanit nunallaanit.

Nunavunni Kavamatkut piniaqtut pipkarlugit angiglijuuminik ikajuutinik Inutuqainut katimajiralaanut piliriakhallu. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Ihuaqharlugit ikajuutit Inutuqait katimaviinut tamainni nunallaani. Naluqhailutik aallatqiinik pijaamingni katimavikhaanik najurvikhaanik nunallaani taimungaraaluk.
- Nungulattumik, ukiunut amihunut maniqautqaqtillugit Inutuqait katimajiralaat.
- Ihuaqharlugit titiqqiqijiutaigut ikajuutit ikauriangita Inutuqait katimajiralaat.
- Maniqautqaqtillugit aullaqattarutikhainik maniqqami piliriakhannut Inutuqainut tamainni nunallaani.
- Ikajuqtigiihutik Nunavut Tun'ngavik Timiqutaa, maniqautqaqtillugit avikturviinut Inutuqait katimajaangita malruuk ukiuk aniguraangata.

Ilihimalutik Inutuqait Aannirnaittumi Agjaqtaudjutinik

“ Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait uqaqpaktut turaaqtumik akhaluutiqariaqatut inugiktaaqtumik tamainni nunallaani, ilihimalutik ilaujaangita pijaujuni ubluq tamaat hulidjutini pijaangita ilikkurnirmik, ihumaqatiarnirmut timikkut nakuuharnirmut, imalu inuuhiqattiarlirmut. Inutuqait akhaluutaat hailihimajukhaq ihaarigijaugaangat imalu akhalualingnik ikhivautanik pittaaqtunik. Tahiuqtaublutik nunalngi Inutuqait katimajralaat akhaluutaat hailihimattaqtuq tingmitiqarviliariamik, munaghinunngautilugit, nivvagiariangita, unalu Inutuqait hiliraangita.

Inutuqait uqaqpaktut ilamingnik pulaalimaiqpaktut aahini nunallaani taimaa tingmidjutitakituvallaarmata. Akikhilaaghimajut Inutuqait tingmidjutikhat tamainni tingmitini Nunavunmi tingmijuni.

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut ilihimalutik Inutuqait tunijauhimajut aannirnaittumik aullaarutikhanik. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Ilihimalutit ikhivautat akhalualgit itiqtirviit Inutuqait akhaluutanut akhaluuhiqijit hailijut tamainni nunalaani.
- Ikajutigibluit Nunavut Tun'ngavik Timiqutaa, havaglutik akikhilaaghimajunik tingmidjutinik kivgaqtuqtut Nunavunmi nunallaanginnik.

Ilihimalutik Inutuqait Niqainaqariangita

“ Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait uqaqpaktut ihariahukpaktut inuit niqainnainik. Hadja, ajurnaitqijaq Inutuqainut pijaamingnik akitujunik nakuuhautiqaqtunik niuvirvingmit niqinik, kihimi ajurnatqijauliqtuq niqainnanik pijaami.

Aanniarnirmut ikajuutit naiqainnarnut ikpingnaqtut Inutuqainut. Aanniaqtailiblutik, Inutuqait niriqattaqtukhat niqainnarnik.

Niqit angjaujut pujuktuutinirlu Inuit pitquhingat. Amigaittut Inutuqait niqikhamingnik angunahulimaiqtut. Ikajuutit piliriakhat humi Inutuqait angunahuaqatigiiktut inuulrammiillu niqainnaqariamingni angunahuaqhutik pujuktuiblutik angujamingnik Inutuqainut nunallaamingnullu.

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut ilihimajaamikkik Inutuqait pijaangita niqainnarnik. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Tunihilutik maniqautinik nunallaanut piqtulaani angunahuarnirmut niqainnanik pijuktarlutik piliriakhat atuquilutik hailijaangita niqainnait.
- Ikajurlugit pajuktuijut niqainnarnik Inutuqainut. Tuniuqhahimmaarlutik niqainnanik Inutuqainut.
- Ikajurlugit angunahuaqtut ukualu nunallaani niqiqautit tamainni nunallaani, ilaulugit manikhaqtiligit angunahuaqtut avguiqarvillu napajut.
- Ikajurlugit nunaqit niqainaqhiviit angunahuaqtit aulapkaqtait angunahuaqtut taimaa niqainnait hailliijaangita Inutuqainut tamainnullu nunallaamiutat.
- Katitirlugit atuqtillugilu nuutiruhia taomanit qaujimajaujut niqainnaliqinikkut (angunahuruhiit, niqiliqidjuhiit, pitquhiit, tainiit).

Ikajurlugit Inutuqait Ilaujaangita Piliriarutini, Ikajuutijunit Ikajuutinillu

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqiat uqaqpaktut hadja pidjuhiujut ikajuutaunngittuq inmingnut imaa ajurnaqpallaaramik. Inutuqait uqalimaittut Nunavut Kavamatkut havagviita havaktiinut uqauhikit aturlugu, taimaa kangiqhilimaittut pidjuhiit imaału itqaumalugit, imaałuunniit tamaat hivitunia manitigut ikajuutit pivigittaqaqtat. Inutuqait uqaqpaktut ajuqhaqpagiamingnik iniqtirangat piliriakhaq uuktuutit titirarviit manitigut ikajuutigijaangita.

Inutuqait ajuqhaqpaktut akiliqtuigiamingni akiliqtuqtakhatik, imaału utaqqikhaaliqpaktut utiqtitaugiangat akiliuhiaqhaqtik utiqtitaujut. Imaalu ajuqhautiqaqpaktut akiliqtuijaamingni akiliqtakhatik imaa maniqarviit unalu akiliqtuidjutit hailihimanngiinmata Inuktut.

Inutuqait pijumajut kangiqhittiariamingni ikpingnaqtunik tuqugumik titiraqhimajamingnik qimaidjutikhanik, pijuittugillu nalugaliramik imaału ilamingnik nalunautiigikkamik ihuaqhaigiani nanminiutainnik. Tuqugumik titiraqhimajat ilaunnginmat Inuit pitquhiinni kihimi pijariaqaligtut imaa Inuit hadja akitujunik nanminiqaliramik, tamajaqaliramik, akiqautikhaniglu.

Inutuqait uqaqpaktut tax-mingnik iniqtirijuittut imaa ilihimannginmanik humit ikajuqtaugiamignik. Amigaittut Inutuqait kangiqhillimaittut Kanatami Tax-liqijinik titirainnik imaluuniit maliktakhainik hailihimannginmata Inuktut, imaału ilangit ajuqhaqpaktut tujuutigijaami taxiutitik.

Ublumi, amigaittut tax-ngit utirutiit tunijauvaktut qaritaujakkut. Imaa haputiqautivaktut uqariamingni Kanatami Tax-liqijinut imaału piliriangutait ikajuutaillu pilimaidjutiqaqqtut Inutuqainut. Amigaittut Inutuqait qaritaujaittut, ikiaruurutiittut, tigumanik hivajautaittut, imaałuunniit quajimannngittut qanuqtut aturiangita uqariamingni Kanatami Tax-liqijinut.

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut ikajurkugit Inutuqaitpijaangita ikpingnaqtut piliriajhat, ikajuqtit ikajuutillu. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Pipkarlugit Inutuqait Inuktut-uqajuktumik nunallaamingni, taimaa ilihimajaangita kina uqarvigijakhaat ikajuqtijukhaq.
- Ajurnaijarlugit maliktakhat titiraqtakhallu imaału ilitturijakhat ukunuuna ajurnaijaqhimajut hailiktat Inuktut.
- Iliurailutik akiliqtuinginautinik Inirnikhaat Uqhurjuangitaigut Akiliqtauhiit Inutuqait piblugin, imaałuttauq aallat Ilagiinut Ikajutit pilirairvittaqaqtatik.
- Havaglutik hanalrutinik atugakhaniglu hailijaujut nunallaami ikajuqtukhat tamainnik pijumajunik Inutuqanik titirariangita nutaangutlugit tuqugumik titiraqhimajanik.
- Pitqulugit Kanatami Tax-liqijit nakuutqijakkut atuqilutik tax-liqinautinik ikajuutit tamainnut Nunavunmi Inutuqainut imaału ikajurlugitqanuq ihariagijainnik.
- Ilihimalutik Kanatami Tax-liqijit unalu Ikajuqtiiit Kanatami Inuktut uqajuktumik havaktimik kivgaujuq Nunavunmut havaaluakhaa ikajurlugit Inuit tax-liqinikkut.

Ihuaqharlugu Uqaqataudjuhiit Inutuqainnut

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait pijumajut kavamatkuni havaktunik uqajuktunik Inuktut. Imaa ittuq tamaita kavamatkunni havaktut ajuiqhaqublugin. Inuktut havaakkhaliraangamik.

Inutuqait pitqujait Nunavunmi Kavamatkut Inuktuunginnarlutik, akhurlutik pinialirlutiglu. Pitqujaat Inuktut uqautigilluarlugu auladjutiinni. Imaaluttauq aturlugu Inuktut maligkahliuraangamik, imaalu piliriakhaniq parnaijaigaangamik, imaalu ajuiqhaudjigaangamik. Taimaa piliriakhat maligakhallu ihuariangaita Inuit pitquhiitigut ihumadjuhiigut, uqauhilluarlugu pivallialiraangamik Inuktuuujukhaq.

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut ihuaqharlugin uqaqatigingniq Inutuqainut. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Ihuaqharkugit pinahuaqtat aturiamikku Inuktut uqauhilluangiluni aulapkaini tamainni Nunavunmi Kavamatkut havagviinni imaalu tamainni piliriakhaniq ikajuutini atuqpalirllugu Uqauhikkut Atuqtakhautit Parnajaut.
- Aturiangita Inuktut uqauhiinik ajuiqhautilugit tamainni puquhiini, tamainnut Nunavunmi Kavamatkunni havaktut atuqtitailutiglu Inuktut uqauhiinik ajuiqharnirmut qanuriliurutimik.
- Ilihimalutik ihuaqhaqtat havagviitigut tutqikhaniq kavamatkut ikajuutit unalu uqaqatigingniq nunallaani puqtuhiani.
- Pidjutaagut havagiimi, pijukhat Nunavunmi Kavamatkut havaktit ajuiqharlutik Inuktut.
- Amigairjuumilugit iakjuutit nunallaani naalutikkut pinahuaqtat atuqtiauluni Inuktut uqauhiit nakuuharlugit uqaqatigiangit Inutuqait.

INUIT QAUJIMAJATUQANGIT

Itquhutik Nunavutip ilaUBLUNI avikturvik tun'ngaviinnik Inuit Qaujimajatuqangit. Piqaqtukhat nutaanguqtiutit ilihimajaamigni taamna itquutiat takujakhaulirluni, taimaa kavamatkut iitquumalutik takunaqhiluni Inuit pitquhit atuqpakgaillu imalaal, kiuvaglugit ihariagijait Inuit.

Tun'Ngaviqaqhutik Inuit Qaujimajatuqanginik Imalaal Amigairjuumilugit Inuit Havaktut

Hunanik Tuhaajugut:

Tamaat Nunavunmi Kavamatkut maligait, piliriakhat, ikajuutaillu tunngavikhaagut ilihimaniaqtut Inuit pitquhini qaujimadjutait. Una pijarialik ilaUVAGLUTIK Inutuqait. Inutuqait uqaqpaktut ihuiguuhukhutik ikajuutainik atuqtitainik Havagvianit Ilagiiliqijit, Maligaliqiniup ukualu Aanniatalijitkut.

Inutuqait uqaqpaktut kavamatkut uqaqoaktut ukpiribludit Inutuqait uuminngalu Inuit Qaujimajatuqanginnik, Kihimi takunnaittuq kavamatkut piliriakhaini ikajuutainnilu. Inutuqait takujumajait iniutait takunnaqhigiangita kavamatkut naalakpaktut piniaqhutiglu.

Inutuqait pijumajut kavamatkut piliriakhait ikajuutaillu tun'ngaviqaqtutlnuit pitquhiinnik. Taimailigiangat, Inutuqait ilaUJUKHajut parnaijautini ilihaijiulutik pitquhiitigut qaujimalliriangit ajuiqhautini.

Taapkununga Nunavunmi Kavamatkunni takuhaqhilutik Inuit pitquhiiit atuqpagaillu, amigainnit kavamatkut havaktiit Inuuujukhajut, taapkunani hivuliqtijuni havaktut. Inuit havaktiujut inikhaniktukhat qanuritunik ajuiqharlutik pijariaqarumik.

Havaagjami aallanguqtinirmik, kavamatkut pigiaqaqqtut ikjaurlugit Inuit pitquhiitigut ihumalliurniq idjuhiq havagiini. Inuit havaktiuit pijariaqaqtut ataani Titiraq 23 uvani Nunavut Nunataarutaagut Angirutit.

**Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut
amigairjuumilugit Inuit Qaujimajatuqangit unalu
Inuit havaktiujukhat Nunavunmi Kavamatkunni.
Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:**

- Ilitturipkadjut taapkua Iviqtippallajut tun'ngavia hakugikharlugin atuqpauhiit Inuit Qaujimajatuqangit unalu Inuit Hivulliurutit Ukpriajaujut kavamatkut havagviinni imaalumaligainnimaligaliurjuanginnilu. Tun'ngavia nutaanguqtuq ilautiblugit pijakhait havaktaujut ikajuqtiaqhutik ukunannga Inuit Qaujimajatuqangit Katimajiinnit.
- Ilihimalutik nakuuhaqtaunikut ilauniq uvani Inuit Qaujimajatuqangit Katimajiillunalu Tuttarviit havaglutik maligakhanik, piliriakhanik, ikajuutikhaniglu.
- Havaglutik hunaniliqaak maliganik havattariangat tun'ngavia aturlugit Inuit Hivulliurutit Ukpriajaujut.
- Atuqtihimaarlugu Titiraq 32 Maligaq pijariaqaqtaat Nunavunmi Kavamatkut havagviit unalu aviturviinni timiqutait katimaqatigilugu Nunavut Tun'ngavik Timiqutaa inuuhilirinikkut pitquhilirinikkullu pidjutainni.
- Uqaqatigiblugit Inuit Qaujimajatuqangit Katimajiit, hanalutik ikajuutinik nalaumanikhaanik atuqtuibilutik kavamatkut piliriakhainik ikajuutainiglu Inutuqainut.
- Qunmutillugu kinaujaakhaa Inuit Qaujimajatuqangit Katimajiinnit unalu mihinaudjuhia Nunavunmi Kavamatkut unalu hakugikhauhia nunalit qaujimajaangita pipkautikhait.
- Nautirlugu piligakhangurlugu Inuit Qaujimajatuqangit Katimajiit Ukiuqtamaat Kangiqhidjutit talvani uqaudjidjuhiit Inuit Qaujimajatuqangit Katimajiit imaalumqanuqtut kavamatkut ilauliqtillugu taamna uqaudjidjutaujuq; ukunaniglu titirait Inuit Pitquhiitigut Maligait katitiqtautaqqtut.
- Hanaglutik atutitailutiglu naunaijautautiaq Inuit Havagiangita Parnajaut unalu Inuit Havaliriangita Ajuiqharniq Parnajaut Nunavunmi Kavamatkut nalaumajaamignni Titiraq 23-mut pitqujauhimajait. Unalu ilaujuq ajuittiadjutiqariangita hanajaujukhaujut ajuidjuhiit pittaaruhi Inuit havagviinni.
- Nakuuharlugit piniarlutik havaktinik Inuinnik hivuliqtiunirmi tamainni kavamatkut havagviinni tikkuarutinut ajuiqhaqtakhaigut ajuiqharvigiviillu piliriakhait.
- Havaktiqaqhutik Inutuqainik parnajaiblutik atuqtitaibilutik pitquhiinik ajuittiarutit ajuiqhautit Nunavunmi Kavamatkut havaktiinut.
- Ilaukarlugit Inutuqait hulidjutinik hananiagut inuuhiqattiania Nunavunmi nunalit ikajuutit.
- Havaqatigiblugit Nunavut Tun'ngavik Timiqutaa, havaglutik atuqtitailutik maligakkut ajuiqharniq inugianigiani piliriakhait ajuiqhautiblugit amigaittut Inuit taaffuminnga maliganik.

AANNIAQTAILINIRMUT NUNALLAAT

Ilihimalutik taapkua Inutuqait pihurijaujut Nunavunni, pijukhaujugut tungmiranik ihuaqharlujit qanuridjuhiit nunallaavut.

Qanuriliurut hivuliudjugijait atuqtaillu ikajuutihautaujut aanniaqtailiniit nunallaat ilaujullu mamiharniq nunallaamingni ilingaijaivjagiangit Inutuqainni.

Ikajuqtait Mamaharniq Nunallaaptingni

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait uqaqpaktut imaa hailijariiqlimajut ihiuttumik atuqtauvaktut imirnik higaarlungniglu nunallaamingni, qilanaarnikkut ihariahuktut ajuridjutinut mamittiuijt ihumarlugjuarnirmitt mamittiutikkut piliriakhat.

Ajuridjutit taapkualuat Inutuqainik naglikhaatitautaujut. Qilanaarnaqtuq ihuarijaujut amirittianit ikajuutiilu Inutuqainut naglikhaaqtitauvaktut nunallaamingni. Inutuqait haahimaliqtut ajurnaqtunik pitquajunuk qinngijaamingnik ajurnautigivagait. Amigaittut Inutuqait qanurunaatitauvaktut, pipkatitaqhugit imaalu iqhinaaqtitaublutik inungnit maniilliutqunit pijaamingni ajuridjutimingnut.

Inutuqait ukpirijaat nunallaatik tamaat mamihaqtukhaujut. Mamittiqtinnatik, maligalirinikkut ihumaaluutit ukua imirniq higaarlungnirlu, inmingnut ningautauvaktut, kukikhutiglu ihuaqhaqtajukhat nunallaani ikajuqtinqarlutik kavamatkunnit aallanillu havagiini.

Inutuqait unaguiqhilimaittut inuulrammiit mamihaqtinnagut ihumarlugjuarnirmitt ajuridjutinillu imaa tamaita ilagijait aktuqtaungmata. Inutuqait pijumajut ilagiinut-pidjutit atautimi mamiharlutik, mamihaqtijuit Inuinnaulutik, tamaanni Nunavut nunallaanginni. Inutuqait pijumajut ajuiqharlutik qanuripangmangaat higaarluktuq imingajuq qaritaani timiani, ikajuriamingnik.

Ublumi Inutuqait ihumarlugjuarnirmitt inuuhirmi aktuutaujut ihumarlungnimut inuuhiqattiarlurmullu: nunamunngaqtigtunit, nuutiqttainiq nunamit, iliariarniq ungahiktumut, tiipiijalirnikkut nuutauniq, unalu qinmiinnik tuqtiridjutaigut. Hapkua atuqpagait uqumailiutigivagait Inutuqait; aktuqhuigkeit ihumatik, timikit, pitquhitik, ukpiridjuhiigut inuuttiarniq, imaa angingnia takunnaqtuq ublumi tuniblugin nukaqhiinut inuujunut.

Inutuqait pijumajit kualiqjijit Paliihimallu maliqublugit Inuit pidjutait atuqpagaiillu ukpirijait ihuinnarutikkut pigaangamik maligalirinikkullu. Inutuqait uqaqpaktut aallatqiit pidjuhiit Inuit Inuinnaunngittut pidjuhiillu ihumaaluutiniktaudjutaujut, tuquffihungnaqtut imaalu ihuitirijuapaktut haimaninngituni. Maligalirinirmut havaktut unnirjuaqtukhaunngittut, piqpauglutik Inuit pitquhiinik tamaanni hulidjuhiini.

Inutuqait piliriakhaqainnaramik nukaqhiinik ilamingnik ihumarluutiqaqtunik. Kavamatkut taapkualluat havaariajaat ikajuutikhaukut ikajuqtijukhaujullu. Inutuqait pitquhimikkut idjuhiutikhait ikajuqtijumajut kihimi kavamatkut piliriakhanik uqaudjijuutikhanik ilautqujangit.

Inutuqait aturumajait Inuit pitquhiit
ihuinaaqtunik ihuaqhainikkut nunallaamingni,
ilaujullu ilagiinut ihumaaluutit, imrnikkut
higaarlungnikkullu, inmk naglikhaatitaivauhuit
kukikpangnikkullu. Inutuqait iniqaqtukhat
piqpagihuutaublutik ihuaqhainikkut
ihuinaaqtunik Inuit pitquhiitigut, atuqhutik
pidjuhiit aturlugit Inuit Qaujimajatuqangit.

Naglikhaatitivaktunik
iglumiutaqarumanngittutik, Inutuqait
ihumaaluutigivagait inuuhiqattiarangit.
Pipkarumajait naglikhaatitivaktut ihuaqtunik
munaridjuhikhainik ikajuutikhainik
ajuridjuhiinut mamittiriamningni
mamiharlutiglu.

Inutuqait ukpirijaat inuuhiqattiarneq,
mamiharniq, unalu nunallaani maligalirinirmut
piliriakhat ihuaqtumik ilihautittaqaqtait inuit
taapkua atuqhimagjaraluangini Inuit pitquhiit
uqarlutiglu Inuktut. Ilauliqtilugit Inuit
qaujimajait, arlingaqtuq Inuit hiviliqtiulutik
ilaуваглутик ажуинккut uqaуджигаангамик,
mamiharaangamik, inuuhiqattiarinermut
pilairiakh.

- Ilaulutik Inutuqait ilagiilluukunani Inuit-
pijkhait nunallaani maligalirinirmi
naglikhaatitainirmut, anniqtuinirmut,
kukiktunik ukunuuna Nunallaani
Maligalirijit Kaitmajiralaat.
- Ilapkarlugit Inutuqait laugiangita
ihuinaaqtunik ihuaqhainikkut, imala
kualiqigaangata nunallaani.
- Illihaudjilutik ihuaqtunik ilihautikhani
Inutiqaitnut nunallaanullu ajuridjutauvaktukkut
imaalu qanuriangiakhait qaritait timiillu.
Una ajuiqhautini ilauniaqtuq kinaliqaak
atuqpagainik ukuat qanuriliutait.
- Tunihilutik maniqautinik havagiangita,
aulapkaijaangita havakhimmarutikhani
nunallaani qimaaviit inungnut atuqpallaqtut
higaarlungnik imirniglu.
- Ajuiqhautilugit amigaittut Inuit uqaudjiujukhat,
ihumarluutinut havaktiit, ihumalulirijit ukualu
inulirijit piliriakhani atuqtut Inuit atuqpagainnik
pidjuhiinik nalaumajut Inuit Qaujimajatuqangit
Katimajiit unalu Tuttarviit.
- Iligliikhaliurlutik havaakhaqarnirmut
inulirjinut havaktunutukal ulagit
atugakhainik havaktut.

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut ikajurniaqtait mamiharniit nunallaani. Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:

- Ikajurlugit nunallaat atuqpaliriangita
nunallaani inuuhiqattiarinermut piliriakhat
nunallaanilu maligaliriniq uqaudjiutiniillu.
- Atuqtilugit ihumarlugjuarnirmit-pivagait unalu
pitquhinginnut nalaumajut ilagiinut uqaudjiniq
mamiharnirlu piliraikhat tamainni nunallaani
Nunavunmi, aturlugit Inuit ilihaidjuhiit.
- Atuqtilugit ihumarlugjuarnirmit-pivagait
uqaudjidjuhiit mamiharniit piliriakhat
nalaumajut Inutuqainut Inuktuuriamgini.
- Ajuiqhaudjulutik kangiqhipkailutik tamainnik
palihimanik pitquhiinik qaujiamjaangita,
Inuit uqaqatauhiiit, unalu Inuit ilihaidjuhiit
ihuinaaqtunik ihuaqhaiblutik.
- Ilihimalutik pitquhiinik ihuarutiit, ilaulugit Inuit
Qaujimajatuqangit Katimajiit ukualu Tuttarviit
havalirumik kavamatkut ajuridjutinut pikhat,
mamiharnikkut, uqaudjinikkut piliriakhaniik.

Ilingajailutik

Hunanik Tuhaajugut:

Inutuqait uqaqpaktut akituavallaarnimi inuulimaittut manikhauhiatimikkut hadja manikhautimigut. Inutuqait naamajunik manikhaakhaat ihariagijamingnut nalaumagumik, inuuhiqattiaqtaut, ihumaaluutaivjaglutik, aanniaqattarnaittumiglu.

Inirnikhaat apiqhijut akitturjuumiqublugit hadja manikhaakhautait ikajuutilu pivagait ukiuqtamaat Inirnikhaat Ilaurutaa Ikajuutinga, Nunavunmi Nutaqqanut Tax-liqiniup Ikajuutaa, unalu Itquumajuq Manikhaakhanut Ilaurutait nalaumajaangita Nunavunmi akitulaanginnut, maniqalluannginianut. Nungavarkugit hapimmiutit imaluunniit utiqtitaijdutit tamainnik mankhaqhautinik ikajuutaujunik imaalu hanalutik ikajurutiit piliriakhat ikautukhat Inutuqainik.

Tamaita Nunavunmi ihariahuktut nalrujumik manikhaqhaanik takunnaqtunik akiinni inuuhiini (Niuviqtauujut Puunga Naunaikutat Nunavunmi). Inutuqait uqaqpaktut pijumajaamignik tamaita mankhaqhaigut piliriakhat atajukhaujut hadja idjuhianut inuujaami Nunavunmi. Narlungania ikajuutit ihariagijaujut ihuaqhaqtaulutik ukiuqtamaat. Inutuqait niuviinalimaittut niqittianik hadja manikhaqhautimingnut.

**Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut
ilingajaidjutkhanik Inutuqait nunallaani.
Ikajuriangadjuk una piniaqtaktik, piniaqtugut:**

- Havaglutik itquumajunik manikhaqhainik ilingajiaigiamingni.
- Ihivriurlugi Inirnikhaat Ilaurutaa Ikajuutinga imaalu aallat pittaqaqtait Inutuqait manuqautit ilihimajaangita naamagiamingni akituhiagut inuujaami.
- Ilihimalutik manikhanut ikajuutit tunijauvaktut Inutuqainut takunnaqtut akianut inuujaami Nunavunmi unalu ihmajilugu maniqalluannginainnut.
- Hanalutik nutaani ikajuutikhanik piliriakhanik ikajuriangita Inutuqait ajuqhaqpaktut akiliqtuijamigni ikumadjutitik akiliktaahat.

Apqutaujaq Hivumut

Nunavunmi Kavamatkut piniaqtut iligiiglutik katujjiqatigiinut Nunavunmi ilihimajaangita pijumaniq pigiaqatallu uvani qanuriliurunmi. Havaqatiginaqtaqtavut aallat kavamaliqujut, Inuit Katujjiqatigijit ukualu maniliuqtinngitut katujjiqatigiiq paqinniarluta ikajuqtigiluta uvuuna qanuriliurutini hivulliutijukhat.

Atuqtpaktavut tamaat-kavamatkut pidjutiat hanabluta Inutuqait Inirnikhaallu Qanuriliurutianik imaalu havaqatigiikhimmaarniaqtugut aturiangita ilaudjutit piliriakhat. Nunavunmi Kavamatkut hivunikhami ilauqataujaangita Inutuqait katimalutik apqutini hivumuurlutik, ukunuuna aalatqiini piliriakhani pijakhanilu parnaijaqtaujut iluani Qanuriliurutimi.

Nunavut Inutuqait Inirnikhaallu Qanuriliurut ihumagijauniaqtuq aulahimmaaqtuq titiraqhimaajuq pidjutikhanik nakuuhautikhaat inuuhiit Inutuqait. Ihiviuqtauniaqtuq nutaanguqtiglugu nutaanik kavamanikkaangat.

Hanagaugami, Inutuqait Atan'ngujautiqarvik takuuqtiulutik tutqikhailutik qanuriliurutip hivulliutikhait imaalu turaangajunik ikajuutinik ikajuutillu iNutuqainut hivunikhami.

Nunavunmi Kavamatkut ikajuqtigiiiniaqtait Nunavut Tun'ngavik Timiqutaa havangniaqhutik pingahuujunik katimaqtigikhait Kanatami Kavamarjuatkut ilihimajaangit tutqikhailutik qanuq atuqunikhaa uuma qanuriliurutip.

Nunavunmi Kavamatkut havagviit timiqutailu takujumajut pijaamingni ikajuutigikjakhanik uqaudjautiinik Inutuqainit ikajuriangat inutquarniq pihurijaulutik Nunavunmi.

ᓇᓱᕗᑦ
Government of Nunavut
Nunavut Kavamanga
Gouvernement du Nunavut

www.gov.nu.ca